

ผลงานลำดับที่ 3

เรื่อง การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

โดย

นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย

เอกสารประกอบการขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดิน
(เศรษฐกรผู้เชี่ยวชาญ)
ตำแหน่งเลขที่ 8
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน

ผลงานลำดับที่ 3

เรื่อง การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

โดย

นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย

เอกสารประกอบการขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดิน
(เศรษฐกรเชี่ยวชาญ)
ตำแหน่งเลขที่ 8
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นการนำเสนอผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ปี 2564 ของกรมพัฒนาที่ดิน โดยผู้เสนอผลงานได้ใช้ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ในการดำเนินการศึกษาการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำข้อมูลที่ได้สำหรับใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนผู้บริหารประกอบการตัดสินใจในการบริหารงาน ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาแนวทางเลือกการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ รวมถึงวางแผนการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของกรมต่อไป

ผู้เสนอผลงานขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน เกษตรกรและผู้สนใจทุกท่าน

สุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย

มีนาคม พ.ศ. 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
สารบัญ	(2)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(9)
แบบการเสนอผลงาน ระดับเชี่ยวชาญ	1
ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง	1
ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน	3
1. ชื่อเรื่อง	3
2. ระยะเวลาการดำเนินการ	3
3. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	3
4. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน	12
5. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)	99
6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ	100
7. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ	100
8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	100
9. ข้อเสนอแนะ	100
10. การเผยแพร่ผลงาน	101
11. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)	101
รายการอ้างอิง	103
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก แบบสอบถามใช้สัมภาษณ์เกษตรกร	107
ภาคผนวก ข พื้นที่สำรวจข้อมูลเกษตรกรภาคสนาม	112
ภาคผนวก ค โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 83 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9	83
ตารางที่ 84 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10	83
ตารางที่ 85 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11	84
ตารางที่ 86 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12	84
ตารางที่ 87 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม	85
ตารางที่ 88 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม	88
ตารางที่ 89 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม	93

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนภาพขั้นตอนการดำเนินการ	16
ภาพที่ 2 พื้นที่สำรวจเพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม	20
ภาพที่ 3 ตารางประมวลผลข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไป	21
ภาพที่ 4 ตารางประมวลผลข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม	21
ภาพที่ 5 ตารางประมวลผลข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทน	22
ภาพที่ 6 การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (รายงานเอกสารวิชาการ)	98
ภาพที่ 7 การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (เฟสบุ๊กกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร)	98

แบบการเสนอผลงาน

ระดับเชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายสุภัทรชัย โอฬารกิจกุลชัย

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร (เศรษฐกิจชำนาญการพิเศษ)
หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

1. กำกับดูแลการตรวจสอบ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ วิจัย จัดทำแผนการวิเคราะห์กำกับดูแลให้ข้อเสนอแนะให้คำปรึกษา ตรวจสอบติดตาม การจัดทำโครงการด้านเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร ประเมินการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรรวมถึงปัญหาและทัศนคติของชุมชนหรือเกษตรกร ฯลฯ งานกำหนดความเหมาะสมปลูกพืชเศรษฐกิจ การใช้ที่ดินเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุดตามนโยบาย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. กำกับดูแลการตรวจสอบ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำแผนการวิเคราะห์ กำกับดูแลให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบติดตามประเมินผลในการจัดทำข้อมูลโครงการด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตามนโยบายการใช้ที่ดินในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับประเทศ ระดับภาคเขต ระดับลุ่มน้ำ ระดับจังหวัด และอื่นๆ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการตามหลักวิชาการ เป็นไปตามเป้าหมาย นำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. กำกับดูแลการตรวจสอบ ศึกษาวิจัย กำกับดูแลให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำข้อมูลประเมินผลผลิตและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิต เพื่อเป็นแนวทางการผลิตด้านการเกษตร

4. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในภาพรวมบรรลุภารกิจที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจที่ดิน (เศรษฐกิจเชี่ยวชาญ)

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เสนอความเห็นเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจที่ดิน เศรษฐสังคมและอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมีความยุ่งยากซับซ้อนเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจการผลิตทางการเกษตร การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือระบบอื่น ๆ หรืออาจเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาที่ดินได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร

2. วิจัย ค้นคว้าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่ดิน เศรษฐกิจการผลิตที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับสาขาอื่นๆ ในระดับที่ยากเป็นพิเศษ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาประเทศด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

3. ให้คำปรึกษา วินิจฉัยปัญหา ตรวจสอบ แนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่สำคัญมากเป็นพิเศษ เช่น นโยบายการผลิตสินค้าเกษตร เศรษฐกิจการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย หรือประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติงานของส่วนราชการที่สังกัดให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

4. ให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมาเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนขึ้น สมกับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าของรัฐ เพื่อให้บุคลากรของส่วนราชการมีระดับสมรรถนะที่สูงขึ้น สามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

5. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อสนับสนุนให้กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินในภาพรวมบรรลุภารกิจที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

1. เรื่อง การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

2. ระยะเวลาการดำเนินการ

ตุลาคม 2565 – สิงหาคม 2566

3. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ผู้เสนอผลงานได้ใช้ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.1 ความรู้ด้านเศรษฐกิจที่ดิน

3.2 ความรู้ด้านกฎหมาย

3.3 การใช้ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)

3.4 แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

3.5 หลักการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนด้านการเกษตร

3.6 การวัดความคิดเห็นและทัศนคติโดยการวัดแบบมาตราส่วนค่าในทางสังคมศาสตร์ (Likert Scaling)

3.7 ระเบียบวิธีทางสถิติเพื่อใช้ประเมินผล

โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความรู้ด้านเศรษฐกิจที่ดิน

อภิวัฒน์ รัตนวราหะ (2558) ได้อธิบายคำว่า เศรษฐกิจที่ดิน ในหนังสือเรื่อง เศรษฐกิจที่ดินของประเทศไทย : ทัศนสถานภาพความรู้ว่า “เศรษฐกิจที่ดิน” ที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตของการศึกษา คือ ความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจระหว่างหน่วยเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากที่ดินในฐานะที่เป็นทรัพย์สินและปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการผลิต ครอบครัวทั้งความสัมพันธ์ระหว่างที่ดินกับหน่วยเศรษฐกิจทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ผู้ประกอบการ และองค์กร รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจเหล่านั้นในการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงการโอนและแลกเปลี่ยนซื้อขายสิทธิในที่ดิน ทั้งนี้ ได้เสนอวิวัฒนาการของบทบาทที่ดินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีวิวัฒนาการไปตามการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย โดยแบ่งได้เป็น 3 แนวคิด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 วิวัฒนาการของบทบาทที่ดินในระบบเศรษฐกิจ

มุมมองต่อที่ดิน	ยุคสมัย	บทบาทหลักของที่ดิน
1. ที่ดินในฐานะ วัตถุดิบ	ยุคโบราณตั้งแต่สมัยโล่งล่าหา อาหารจนถึงยุคเศรษฐกิจ แบบเกษตรกรรมในชนบท	- ที่ดินเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารและเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต - ภาคเศรษฐกิจหลัก = เกษตรกรรม - คุณลักษณะหลักของดิน คือ คุณภาพดิน
2. ที่ดินในฐานะที่ตั้ง	ยุคสังคมอุตสาหกรรมในเมือง	- ที่ดินเป็นที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาคการผลิตแบบอุตสาหกรรมและเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของแรงงานเกิดขึ้นพร้อมกับการกลายเป็นเมือง ที่มุ่งเน้นการตั้งอยู่ใกล้กันเพื่อให้ได้ประโยชน์จากความประหยัดจากการกระจุกตัว - ภาคเศรษฐกิจหลัก = ภาคอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ - คุณลักษณะหลักของที่ดิน คือ ที่ตั้ง
3. ที่ดินในฐานะสินค้า บริโภค	ยุคหลังอุตสาหกรรม (ยุคการผลิตและการค้าข้ามพรมแดน รัฐชาติ) ที่มีโครงสร้าง เศรษฐกิจที่เน้นการค้า การ บริการ และการผลิตที่ใช้ เทคโนโลยีสูง	- ที่ดินเป็นสินค้าบริโภคสำหรับนันทนาการ และการบริการด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เช่น การใช้สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียว และพื้นที่สันทนาการ รวมถึงการอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติและพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ - ภาคเศรษฐกิจหลัก = ภาคอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ/ท่องเที่ยว - คุณลักษณะหลักของที่ดิน คือ การบริโภค เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้คน

ที่มา: อภิวัฒน์ รัตนวราหะ (2558)

นอกจากนี้ยังได้เสนอเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ดินของประเทศไทยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ เศรษฐกิจที่ดินในป่าไม้และชนบท และเศรษฐกิจที่ดินในเมือง เนื่องจากมีมุมมองที่แตกต่างกันในหลายประเด็น กล่าวคือที่ดินในชนบทและป่าไม้ มีบทบาทในฐานะเป็นวัตถุดิบถูกใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ประโยชน์และมูลค่าของที่ดินในชนบทจึงขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดินและระยะทางถึงตลาด ส่วนที่ดินในเมืองถูกมองว่ามีบทบาทในฐานะที่ตั้งและเริ่มมีบทบาทในฐานะสินค้าบริโภค มักใช้เป็นที่ตั้งของกิจกรรมเศรษฐกิจในสาขาทุนนิยมและตติยภูมิ เช่น อุตสาหกรรม การค้าและบริการ เป็นต้น ประโยชน์และมูลค่าของที่ดินจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงของที่ดินนั้นเป็นหลัก ซึ่งถูกกำหนดโดยทำเลที่ตั้งของแปลงที่ดินและการเชื่อมต่อกับโครงข่ายคมนาคมขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ส่งผลให้ประเภทและระดับการใช้ประโยชน์ของที่ดินในที่ดินผืนข้างเคียงมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อการใช้ประโยชน์และมูลค่าของที่ดิน

ในเมืองมากกว่าที่ดินในป่าไม้และชนบท อีกทั้งปัจจัยเชิงสถาบันและการเมืองในการบริหารจัดการก็มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างที่ดินในชนบทและป่าไม้กับที่ดินในเมือง

3.2 ความรู้ด้านกฎหมาย

ราชกิจจานุเบกษา (2551) ได้พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การพัฒนาที่ดิน” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อดินหรือที่ดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของดินหรือที่ดิน หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น และหมายความรวมถึงการปรับปรุงดินหรือที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติหรือขาดความอุดมสมบูรณ์เพราะการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อรักษาคุณลักษณะหรือเพื่อความเหมาะสมในการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย

“เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณลักษณะให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในทางเกษตรกรรม

“มาตรการวิธีกล” หมายความว่า วิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการก่อสร้างโครงสร้างทางวิศวกรรม โดยวิธีการไถพรวนตามแนวระดับ คันดินกั้นน้ำ ชั้บบันไดดิน คูรับน้ำขอบเขา บ่อน้ำในไร่นา หรืออื่น ๆ

“มาตรการวิธีพืช” หมายความว่า วิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีการทางพืช โดยการปลูกพืชหรือใช้ส่วนใด ๆ ของพืชทำให้เป็นแถบหรือเป็นแนว หรือปกคลุมผิวดินหรืออื่น ๆ

มาตรา 16 ให้กรมพัฒนาที่ดินมีหน้าที่สำรวจและวิเคราะห์ ตรวจสอบดิน หรือที่ดินเพื่อให้ทราบถึงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ความเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ที่ดินหรือภาวะเศรษฐกิจที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์ในการจำแนกประเภทที่ดิน การพัฒนาที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน การกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการทำสำมะโนที่ดินเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสถิติตามกฎหมายว่าด้วยสถิติในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำสำมะโนที่ดินเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

3.3 การใช้ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2565)ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) เป็นการบูรณาการข้อมูลพื้นฐานเชิงแผนที่ด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น เช่น ขอบเขตการปกครองจากกระทรวงมหาดไทย โรงงานและแหล่งรับซื้อจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการด้านการเกษตรของประเทศให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยเพิ่มความสะดวกในการใช้งานให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทำให้สามารถกำหนดพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจให้เหมาะสมตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน และบริหารจัดการสินค้าเกษตรได้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถคาดการณ์ในอนาคตได้

ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำระบบ Agri-Map Online ไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะโครงการ Zoning by Agri-Map ซึ่งจะแก้ไขปัญหาการผลิตสินค้าของประเทศไทยที่ผลิตอยู่ในพื้นที่เหมาะสมน้อยหรือไม่เหมาะสม ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงในขณะที่ได้ผลตอบแทนต่ำ ขาดศักยภาพในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ผลักดันนโยบายการลดต้นทุนและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยใช้เป็นเครื่องมือในการคัดเลือกพื้นที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ Agri-Map Online ยังเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้กับผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูลสะดวกและรวดเร็ว

องค์ประกอบของ Agri-Map Online

1) แถบค้นหาและควบคุม (Top Bar) แสดง/ซ่อน แถบเมนูชั้นข้อมูล กล่องค้นหาสถานที่/ตำแหน่งพิกัด เมนูเครื่องมือจัดการงานสำหรับผู้ใช้งาน เมนูค้นหาข้อมูลพื้นที่ตามเงื่อนไขการแบ่งขอบเขตการปกครอง เครื่องมือสถานะของการแสดงผลแผนที่ ตำแหน่งเริ่มต้น

2) เมนูชั้นข้อมูล (Menu Categories) กล่องค้นหาชั้นข้อมูล กลุ่มเมนูการบริหารจัดการเชิงรุก กลุ่มเมนูการปลูกพืชทดแทน กลุ่มเมนูชั้นข้อมูล

3) มุมมองแผนที่ (Map View) การแสดงแผนที่ การขยาย/ย่อภาพแผนที่ ตำแหน่งของคุณ Google Street View คำอธิบาย

4) แถบแสดงข้อมูลสถิติ (Information Pane) ส่วนบริหารจัดการสถิติ ส่วนแสดงผลข้อมูลในรูปแบบกราฟ ส่วนแสดงผลข้อมูลในรูปแบบตาราง ส่วนแสดงแหล่งข้อมูล

การเข้าใช้งานระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) สามารถเข้าใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์ได้ทั้ง Google Chrome Mozilla Firefox และ Safari เข้าใช้งานระบบฯ โดยผ่าน URL : <http://agri-map-online.moac.go.th> หรือเข้าใช้งานระบบฯ ได้ที่เว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th

กลุ่มข้อมูลในการทำงานระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์

1) การบริหารจัดการเชิงรุก มี 8 กลุ่มชุดข้อมูล ได้แก่ ชั้นข้อมูลพื้นฐาน ชั้นข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ ชั้นข้อมูลความเหมาะสมของดินสำหรับเพาะปลูก ชั้นข้อมูลชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับสมุนไพร ชั้นข้อมูลเขตความเหมาะสมในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชั้นข้อมูลแหล่งน้ำ ชั้นข้อมูลที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อ และชั้นข้อมูลข้อมูลเกษตรกร

2) การปลูกพืชทดแทน มี 2 กลุ่มชุดข้อมูล มีพืชที่เพาะปลูกปัจจุบัน 14 ชนิด และพืชทดแทน 38 ชนิด โดยสามารถเลือกดูการแสดงผลได้ทั้งในระดับประเทศ จังหวัด อำเภอและตำบล

3) ชั้นข้อมูล มี 14 กลุ่มชุดข้อมูล ได้แก่ สถานีโทรมาตร แหล่งน้ำ ป่า ตำแหน่งและเส้นทาง โรงงานและแหล่งรับซื้อ สหกรณ์ ดิน พื้นที่เพาะปลูกพืช พื้นที่และตำแหน่งฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่เหมาะสมเลี้ยงปศุสัตว์ เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลภูมิศาสตร์ และเส้นขอบเขต

4) การปิกหมุด เป็นคุณลักษณะของ Agri-Map Online เพื่อแสดงข้อมูลแผนที่ ณ ตำแหน่งที่ผู้ใช้สนใจบนแผนที่ พร้อมรายละเอียดชั้นข้อมูล ณ ตำแหน่งหมุดที่วาง

ดังนั้น ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) จึงเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใช้สำหรับตรวจสอบข้อมูลพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

3.4 แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) กรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน โดยกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายสำคัญของประเทศ และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนภารกิจไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตลอดจนผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล ติดตามผลการปฏิบัติการ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้วิสัยทัศน์ (Vision) “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ภายในปี 2570” โดยมีเป้าหมายข้อหนึ่งคือพื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนพื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลง ภายใต้กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเกษตรกรรมศักยภาพต่ำ แนวทางการพัฒนาที่ 3.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเกษตรกรรมศักยภาพต่ำ แผนงานหรือโครงการที่สำคัญคือ พัฒนาพื้นที่ในเขตเกษตรกรรมศักยภาพต่ำด้วยการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) (กรมพัฒนาที่ดิน, 2565)

3.5 หลักการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนด้านการเกษตร

3.5.1 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต

ดารณี ศรีสง่า (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประกอบของต้นทุนการผลิต ประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายที่สำคัญซึ่งแยกออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปในการจ้างแรงงาน การซื้อปัจจัยการผลิต หรือการเช่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เพื่อประกอบการผลิต และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้จ่ายไปในการผลิต เช่น แรงงานครัวเรือน แรงงานแลกเปลี่ยน ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ของตนเองหรือได้มาฟรีเปล่า แต่ประเมินคิดเป็นจำนวนเงินให้โดยใช้อัตราค่าจ้างแรงงาน ราคาปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรซื้อหรือเช่าที่เป็นเงินสด หรือท้องถิ่นนั้น ๆ มีการจ้าง ซื้อ หรือเช่าในรูปเงินสด

การคำนวณต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดตามกิจกรรมการผลิตพืชแต่ละชนิดนั้น จะเป็นค่าใช้จ่ายต่อพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่ คำนวณได้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายแต่ละกิจกรรม = จำนวนแรงงานที่ใช้ต่อไร่ × อัตราการจ้าง

ค่าวัสดุการเกษตรหรือปัจจัยการผลิต = จำนวนหน่วยปัจจัยการผลิตที่ใช้ต่อไร่ ×
ราคาต่อหน่วยของปัจจัยการผลิตนั้น

การคำนวณค่าใช้จ่าย อัตราต่อหน่วยของปัจจัยอื่น ๆ ที่มีหลายชนิดแต่ละประเภทเดียวกัน ก็คำนวณได้เช่นเดียวกันกับกรณีข้างต้น

กฤษ เอี่ยมฐานนท์ (2557) ได้อธิบายการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตทั้งหมดโดยสรุปมาเป็น ค่าเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่หรือต่อพื้นที่ 1 ไร่ ประกอบด้วย ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ แสดงในรูปสมการ

ต้นทุนการผลิตทั้งหมด = ต้นทุนผันแปร + ต้นทุนคงที่

3.5.2 การวิเคราะห์ผลตอบแทน

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2557) ได้อธิบายผลตอบแทนจากการผลิต สามารถแสดงได้ในรูปของ รายได้เบื้องต้น และรายได้เหนือต้นทุนเงินสด ได้ดังนี้

รายได้เบื้องต้น (Gross Income) หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่เกษตรกรได้รับจากการผลิต วิธีการคำนวณหารายได้เบื้องต้นให้นำผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ทั้งหมดคูณกับราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับ (Farm Gate Price) ยกตัวอย่างเช่น เกษตรกรผลิตข้าวได้ 10,000 กิโลกรัม เกษตรกรจำหน่ายได้ราคา กิโลกรัมละ 15 บาท รายได้เบื้องต้นเท่ากับ $10,000 \times 15 = 15,000$ บาท

รายได้เหนือต้นทุนเงินสด (Income Over Cash Cost) จะนำรายได้เบื้องต้นลบด้วย ค่าใช้จ่ายเฉพาะที่เป็นเงินสดเท่านั้น รายได้เหนือต้นทุนเงินสดเป็นผลตอบแทนที่เกษตรกรสามารถคำนวณเองได้ง่ายและนักวิชาการสามารถอธิบายให้เกษตรกรเข้าใจได้

รายได้เหนือต้นทุนเงินสด = รายได้เบื้องต้น – ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงิน

ดาร์ณี ศรีสง่า (2557) ได้อธิบายการวิเคราะห์ผลตอบแทนโดยสรุปมาเป็นค่าเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่หรือต่อพื้นที่ 1 ไร่ ประกอบด้วย รายได้หรือมูลค่าผลผลิต และผลตอบแทนการผลิต โดยมีวิธีการคำนวณรายได้หรือมูลค่าผลผลิต และผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด แสดงในรูปสมการ

รายได้หรือมูลค่าผลผลิตทั้งหมด = ปริมาณผลผลิต × ราคาผลผลิต

ผลตอบแทนการผลิตเหนือต้นทุนเงินสด = ผลต่างระหว่างรายได้หรือมูลค่าผลผลิต

ที่ได้ทั้งหมดกับต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด

3.6 การวัดความคิดเห็นและทัศนคติโดยการวัดแบบมาตราประเมินค่าในทางสังคมศาสตร์ (Likert Scaling)

3.6.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ทฤษฎีของ Anonymous (1996 อ้างใน อักษร สมประสงค์, 2549) กล่าวว่า ความคิดเห็นมีหลากหลายความหมาย ดังนี้

1) ความเชื่อ ทัศนคติ การพิจารณา หรือการวินิจฉัย หรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

2) ความเชื่อที่มีน้ำหนักมากกว่าความรู้สึกในใจและมีน้ำหนักน้อยกว่าความรู้สึกที่แท้จริงหรือมุมมองที่เกิดขึ้นทั่ว ๆ ไป

3) การแสดงออกถึงการพิจารณา หรือคำแนะนำอย่างมีรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญหรือแสดงออกเช่นการตัดสินใจ การพิจารณาคดี หรือวินิจฉัยอย่างมีรูปแบบด้วยเหตุผลตามกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจที่มีกฎหมายรองรับ

Kolasa (1969 อ้างใน มงคล ปานศรี, 2562) ให้ความหมายว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะแสดงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในข้อเท็จจริง

ปธานุกรมสังคมวิทยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) กล่าวถึงความคิดเห็นซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง (1) ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม (2) ทศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง (3) คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่า “ความคิดเห็น” มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ทัศนคติ” ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่า แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยานับสนุน ปฏิเสธต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

Best (อ้างใน สัตตยา กระแสร์ชล, 2538) กล่าวว่า ในการศึกษาความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากใช้วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่ การซักถาม การสอบถาม บันทึกไว้และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล Best ได้เสนอว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำถามในแต่ละข้อ เพราะจะทำให้เห็นว่า ความคิดเห็นจะออกมาลักษณะเช่นใด และจะได้อาจทำตามข้อคิดเห็นที่วัดออกมาได้ จะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่ในการที่จะดำเนินนโยบายหรือเลิกไป

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือความเชื่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งของบุคคลหรือกลุ่มคน จะทำให้เราทราบความเชื่อ ความรู้สึกและการพิจารณาต่าง ๆ ของบุคคลหรือกลุ่มคนที่แสดงออกมานั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตอบสนองความต้องการทั้งผู้แสดงและผู้รับความคิดเห็น และยังเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบาย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้เป็นตามความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของความคิดเห็น

Renner (อ้างใน สัตตยา กระแสร์ชล, 2538) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประการ คือ

1) ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด (Extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2) ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของบุคคล ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป และอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

3.6.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

สอนของพ่อ สติในดวงใจ (2561) ให้ความหมายของทัศนคติว่า เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลเป็นการจัดระเบียบความคิด ความเชื่อ อุปนิสัยและสิ่งจูงใจรอบด้านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ

ทัศนคติมิใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด ตรงกันข้ามทัศนคติจะเป็นเรื่องการเรียนรู้เรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลได้สัมผัสเกี่ยวข้องกับภายนอก

สีสอน แสงทวิสุก (2561) ให้ความหมายของทัศนคติว่า เป็นความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความเชื่อ ประสบการณ์ ที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และแนวโน้มที่จะแสดงออกพฤติกรรมของบุคคลเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบ ด้วยความรู้สึกของจิตใจว่าชอบหรือไม่ชอบของบุคคลซึ่งมีทั้งเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือรู้ดีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

Katz (1964 อ้างใน วรทยา พรหมสมุทร, 2555) ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติหมายถึง ส่วนประกอบ 2 ส่วน คือความรู้สึกที่จะชอบหรือไม่ชอบและความรู้สึกหรือความเชื่อ ซึ่งอธิบายถึงลักษณะตลอดจนความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งที่มีต่อสิ่งอื่น ๆ และเกี่ยวกับประโยชน์ของทัศนคติต่างกันไปแล้วถ้าหมดประโยชน์คนจะเปลี่ยนทัศนคติไปด้วย และประโยชน์นั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคม

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ทัศนคติเป็นทั้งความคิดเห็น ซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล วัตถุสิ่งของ สถานการณ์การกระทำและสิ่งอื่น ๆ เป็นต้น

ลักษณะทัศนคติ (อ้างใน ธนกิจ สุขสันติติก, 2559) ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้คงทนถาวร อยู่ยาวนาน พอสมควร มีลักษณะของการประเมินค่าอยู่ในตัว คือ บอกลักษณะดี – ไม่ดี ชอบ – ไม่ชอบ เป็นต้น ทัศนคติทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่หมายของทัศนคติ

องค์ประกอบของทัศนคติ

สีสอน แสงทวิสุก (2561) อธิบายองค์ประกอบของทัศนคติมี 3 ด้าน ดังนี้

1) องค์ประกอบทางด้านปัญญา การศึกษาทัศนคติต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านปัญญาด้วย คำว่า “ปัญญา” ในที่นี้หมายถึง ข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับความคิด ความเข้าใจซึ่งจะมีส่วนเป็นตัวกำหนดทัศนคติของแต่ละบุคคลด้วย องค์ประกอบทางด้านปัญญา จึงเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งในการกำหนดทัศนคติของแต่ละบุคคล

2) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกมักจะคล้อยตามองค์ประกอบทางด้านปัญญาคือ คนเรามักจะ ชอบ หรือ ไม่ชอบ ตามข้อมูลที่เรารู้ แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งข้อมูลที่รู้อาจไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือความรู้สึกได้

3) องค์ประกอบทางการปฏิบัติ องค์ประกอบทางด้านนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะเป็นตัวแสดงออกถึงทัศนคติอย่างแท้จริง โดยดูจากการเลือกปฏิบัติของบุคคลนั้น

องค์ประกอบทัศนคติทั้ง 3 ประการ สามารถแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของบุคคลได้อย่างแท้จริง ถ้าขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งแล้วจะเป็นการศึกษาทัศนคติที่ไม่สมบูรณ์

3.6.3 แนวคิดความพึงพอใจ

Maynard W.Shelly (อ้างใน ภูวดล เมณกุล, 2559) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ โดยสรุปว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์คือความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสุขเป็นความรู้สึกสลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวได้ว่า ความสุขทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า “ระบบความพึงพอใจ” โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจ

ในทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ ซึ่งสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับในสิ่งที่บรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่งและจะลดลงเมื่อจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

3.6.4 มาตรฐานค่าในทางสังคมศาสตร์ (Likert Scaling)

รังสรรค์ โฉมยา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นการพัฒนารูปแบบการวัดหลากหลายชนิด โดยมีหลักการพื้นฐานการวัดแบบวิทยาศาสตร์ มาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ทสเกล เป็นรูปแบบหนึ่งของการวัดทางจิตวิทยาที่ถูกพัฒนาขึ้นและเริ่มเป็นที่รู้จักในปี ค.ศ. 1932 ในชื่อ “Likert’s Sammated Rating Scale” ข้อดีของการใช้มาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ทคือ 1) มีเกณฑ์การพิจารณาที่แน่นอน ง่ายในการนำไปใช้ และ 2) ใช้ข้อความถามไม่มากนักแต่ให้ค่าความน่าเชื่อมั่น (Reliability) สูงกว่าการวัดด้วยมาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบอื่น ๆ

ลิเคิร์ทแบบสเกลคู่ถือเป็นแนวคิดใหม่ (New Approach) ในการใช้การวัดแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท ในการวัดคุณลักษณะของบุคคล สเกลคู่ ได้แก่ การวัดมาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ทสเกล 4 จุด (4- Point Likert Type Scale) แนวคิดนี้ถือเป็นแบบจำลองที่มีความเหมาะสมในการวัดสเกลคู่เป็นการตัดโอกาสของการเลือกตอบโดยไม่พิจารณาข้อกระทงของการวัด ผู้ตอบไม่สามารถที่จะเลือกค่ากลาง จุดกลาง ในแบบวัดมาตรฐานส่วนประมาณค่าชนิดนี้ได้ เนื่องจากผู้ตอบจำเป็นต้องเลือกระหว่างคุณสมบัติด้านใดด้านหนึ่งของสเกลการตอบในข้อความถามนั้น ซึ่งทำให้ผู้ตอบจะต้องใช้การพิจารณาใคร่ครวญในระดับหนึ่ง มาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ทสเกลคู่ มีรูปแบบของคำตอบให้พิจารณาดังนี้

รูปแบบของการวัดมาตรฐานส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ทสเกลคู่ 4 จุด เช่น

4 หมายถึง “เห็นด้วยอย่างยิ่ง/มากที่สุด”

3 หมายถึง “เห็นด้วย/มาก”

2 หมายถึง “ไม่เห็นด้วย/น้อย”

1 หมายถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/น้อยที่สุด”

ในทางพฤติกรรมศาสตร์ การวัดคุณลักษณะของบุคคลด้วยการวัดชนิดมาตรฐานส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ทสเกลนิยมใช้การวัดด้วยสเกลแบบ 4 จุด โดยไม่มีตัวเลือกกลางให้กับผู้ถูกวัด

การตีความค่าคะแนนจากการวัด ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยมีเกณฑ์ในการตีความหมายคะแนนจากการวัด ได้แก่ มาตรฐานส่วนประมาณค่าลิเคิร์ทสเกลแบบ 4 จุด เกณฑ์ในการพิจารณา คือ

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.75 มีคุณลักษณะในตัวแปรต่ำมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.76 - 2.50 มีคุณลักษณะในตัวแปรต่ำ

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.25 มีคุณลักษณะในตัวแปรสูง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 - 4.00 มีคุณลักษณะในตัวแปรสูงมาก

3.7 ระเบียบวิธีทางสถิติเพื่อใช้ประเมินผล

ดารณี ศรีสง่า (2557) ได้กล่าวไว้ว่า สถิติแบบพรรณนาใช้สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรเดียว ซึ่งหมายถึงการอ่านและทำความเข้าใจกับค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพียงตัวแปรเดียว นั่นคือวิเคราะห์ตัวแปรที่นักวิจัยกำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษาไปที่ละตัว โดยไม่พิจารณาแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสถิติที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ตัวแปรเดียวมิตั้งนี้

1) การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) เป็นการเสนอข้อมูลเบื้องต้น โดยตารางเพื่อแสดงความแตกต่างในคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้สำหรับการแจกแจงความถี่ของตัวแปร คือ จำนวน (N หรือ Number) และค่าร้อยละ (%)

2) การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลาง (Measures of Central Tendency) เป็นค่าสถิติที่สรุปข้อมูลตัวแปรหนึ่งให้เหลือเพียงค่าเดียว และใช้เมื่อต้องการนำเสนอข้อมูลอย่างรวม ๆ เช่น รายได้เฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยไม่มีการแยกแยะตามคุณลักษณะของตัวแปร เช่น การแจกแจงความถี่

สถิติที่ใช้วัดแนวโน้มสู่ศูนย์กลาง มีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่

2.1) ฐานนิยม (Mode) ใช้กรณีที่ปรากฏบ่อยครั้งหรือซ้ำกันมากที่สุดในการแจกแจงตัวอย่างเช่น จำนวนผู้ที่จบระดับการศึกษา เพราะจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุดนั่นเอง

2.2) มัธยฐาน (Median) เป็นค่าที่อยู่ตรงกลางระหว่างสองส่วนซึ่งมีจำนวนเท่ากันโดยเฉพาะข้อมูลแบบจัดเรียงลำดับ เช่น ในอนุกรม 1, 3, 4, 6, 7 มัธยฐาน คือ 4

2.3) ค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นค่าสถิติที่ใช้มากที่สุด เพราะสามารถใช้กับตัวแปรระดับอัตราส่วนได้ ค่าเฉลี่ยจึงถือเป็นค่าสถิติพื้นฐานที่สำคัญที่สุดซึ่งจะนำไปสู่การหาค่าสถิติอื่น

4. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

4.1 สาระสำคัญ

การทำเกษตรกรรมในประเทศไทย เกษตรกรประสบปัญหาการผลิต ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจไม่คุ้มค่า เนื่องจากกระบวนการผลิตของเกษตรกรอยู่ในบริเวณพื้นที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับสภาพทางกายภาพ สิ้นค้าเกษตรบางชนิดผลิตอยู่ในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อยหรือไม่เหมาะสม เกษตรกรมีลักษณะการผลิตแบบดั้งเดิม ทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูง ขาดโอกาสในการได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า และยังทำให้ขาดศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อยกระดับการผลิตและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เกษตรกรสามารถบริหารจัดการที่ดินและการผลิตได้ด้วยตนเองเพื่อสนับสนุนใจ ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตที่เหมาะสมกับระบบนิเวศเกษตรที่ดี และทำกิจกรรมทางการเกษตรภายใต้หลักการผลิตเพื่อบริโภค สร้างรายได้ และพึ่งตนเองได้ ซึ่งการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบรรลุผลตามนโยบายดังกล่าว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก มีเป้าหมายปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อยและไม่เหมาะสม (S3 และ N) เป็นสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) โดยมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมโดยเฉพาะในพื้นที่ที่ปลูกข้าวและพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้เกิดปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (เหมาะสมเล็กน้อย: S3 และไม่เหมาะสม: N) ไปสู่กิจกรรมการผลิตที่มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนด้วยการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การกำหนดนโยบายวางแผนการใช้ที่ดิน การบริหารจัดการดินและที่ดินให้มีประสิทธิภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดินถูกต้องและเหมาะสม สร้างรายได้เพิ่มและลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในปี 2564 ด้วยการบริหารจัดการพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (เหมาะสมเล็กน้อย: S3 และไม่เหมาะสม: N) ให้ได้รับการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพื้นที่ข้าวเป็นการทำเกษตรผสมผสาน แต่ยังไม่ได้มีการประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2564 มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ตามนโยบายของภาครัฐหรือไม่ ทิศนคติของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมเป็นอย่างไร เนื่องจากต้องรอรระยะเวลาของกิจกรรมด้านการเกษตรที่ได้ลงไปในพื้นที่ของเกษตรกรที่หน่วยงานภาครัฐเข้าไปส่งเสริมผ่านไประยะหนึ่งก่อนจึงจะเห็นผลของการดำเนินการดังกล่าว

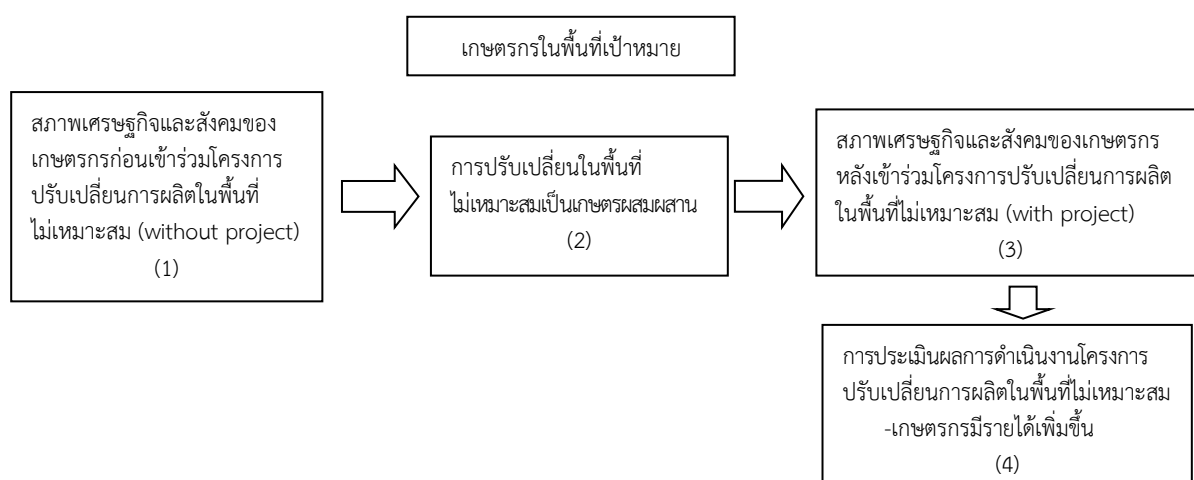
จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ในปีงบประมาณ 2566 ผู้เสนอผลงานจึงได้ทำการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม นำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจวางแผนการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
- 2) เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
- 3) เพื่อประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
- 4) เพื่อรับทราบปัญหาทางด้านการเกษตร และทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ลักษณะของการศึกษา เป็นการเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ (without vs. with project)

ขอบเขตการศึกษา

การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1) ขอบเขตด้านพื้นที่ : สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 – 12

2) ขอบเขตด้านเนื้อหา : ศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร (ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร การถือครองที่ดินของเกษตรกร สถานภาพของครัวเรือนเกษตรกร การนำความรู้เกี่ยวกับการโครงการไปเผยแพร่) ภาวะการผลิต (สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิต) การประเมินผลการดำเนินงาน (การประเมินด้านเศรษฐกิจ ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ) และปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

3) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : ศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม จากนาข้าวเป็นเกษตรผสมผสานปี 2564 จำนวน 4,682 ราย (กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, 2565) โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 ตัวอย่าง

4) ขอบเขตด้านระยะเวลา : ตุลาคม 2565 – สิงหาคม 2566

นิยามศัพท์

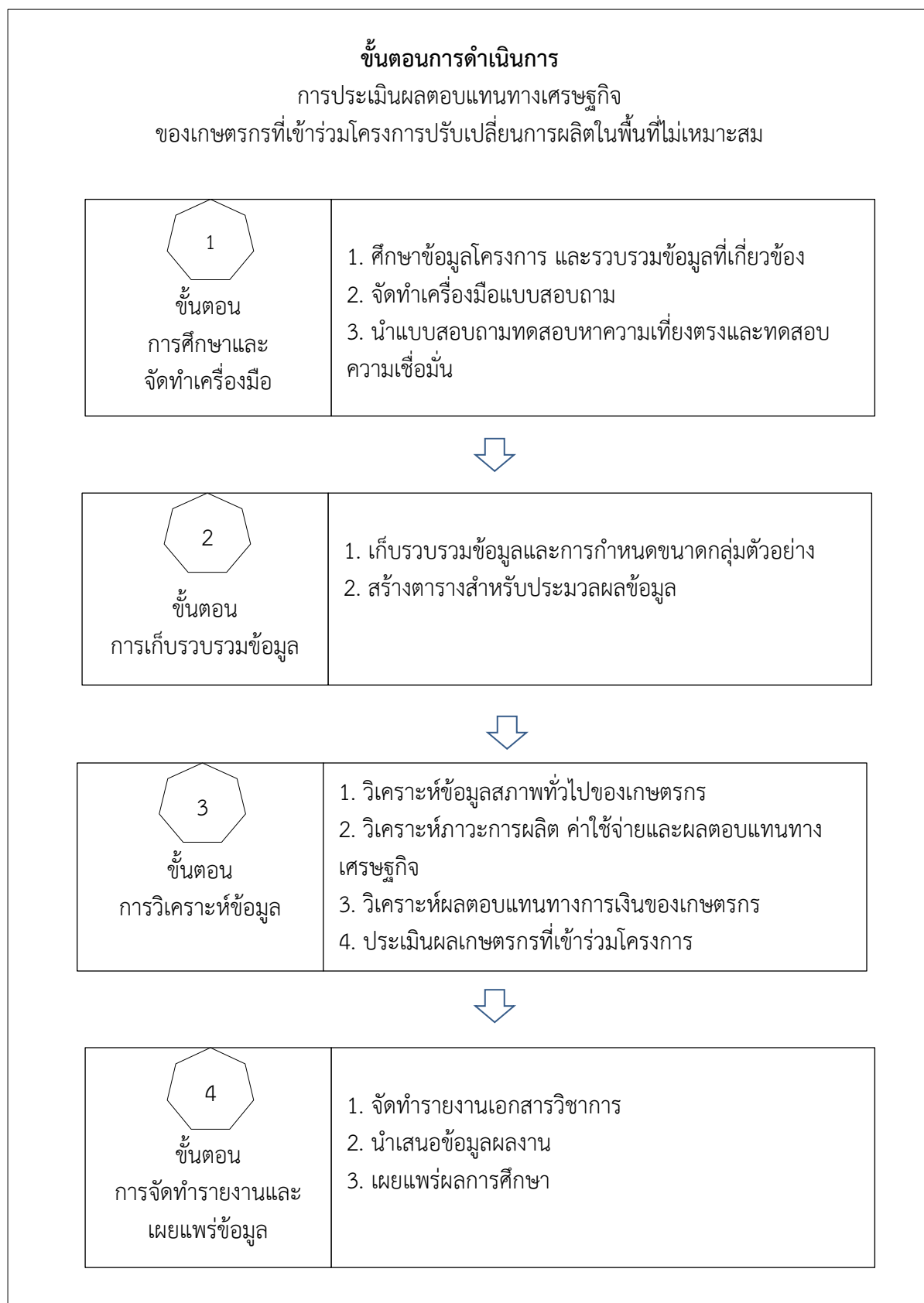
โครงการปรับเปลี่ยน	หมายถึง	โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม กิจกรรมการผลิตในปี 2564 ของกรมพัฒนาที่ดินจากเดิมเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ดินที่ไม่มีความเหมาะสม (N) ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน
พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	หมายถึง	พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม จากเดิมเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ดินที่ไม่มีความเหมาะสม (N) ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน
การใช้ประโยชน์ที่ดินปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่ไม่เหมาะสม (เหมาะสมเล็กน้อย: S3 และไม่เหมาะสม: N)	หมายถึง	การใช้ประโยชน์ที่ดินปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีลักษณะเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียวที่เป็นกรดหรือลูกรังปะปนปริมาณมาก เป็นดินต้นส่วนใหญ่การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ค่า pH 4.5-6.0 และการใช้ประโยชน์ที่ดินปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่ไม่มีความเหมาะสม (N) มีลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย เป็นดินลึก การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 1 เมตร มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ค่า pH 4.5 - 5.5
เกษตรผสมผสาน	หมายถึง	การผลิตทางการเกษตรตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป (ข้าว พืช ประมง และปศุสัตว์)

เกษตรกร	หมายถึง	เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมจากเดิมเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ดินที่ไม่มีความเหมาะสม (N) ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน
ครัวเรือน/ครัวเรือนเกษตร	หมายถึง	ครัวเรือนเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมจากเดิมเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวในพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ดินที่ไม่มีความเหมาะสม (N) ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน
รายได้	หมายถึง	มูลค่าผลผลิตจากการผลิตทางการเกษตร
รายได้สุทธิ	หมายถึง	ผลตอบแทนสุทธิ โดยการนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยต้นทุนทั้งหมด

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

ในการศึกษาการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม มีขั้นตอนการศึกษา 4 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการศึกษาและจัดทำเครื่องมือ
 - 1.1) ศึกษาข้อมูลโครงการ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2) จัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม
 - 1.3) นำแบบสอบถามทดสอบหาความเที่ยงตรงและทดสอบความเชื่อมั่น
- 2) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1) เก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2) สร้างตารางสำหรับประมวลผลข้อมูล
- 3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1) วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกร
 - 3.2) วิเคราะห์ภาวะการผลิต ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิต
 - 3.3) วิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของเกษตรกร
 - 3.4) ประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- 4) ขั้นตอนการจัดทำรายงานและเผยแพร่ข้อมูล
 - 4.1) จัดทำรายงานเอกสารวิชาการ
 - 4.2) นำเสนอข้อมูลผลงาน
 - 4.3) เผยแพร่ผลการศึกษา

ภาพที่ 1 แผนภาพขั้นตอนการดำเนินการ

1) ขั้นตอนการศึกษาและจัดทำเครื่องมือ

ผู้เสนอผลงานได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาและจัดทำเครื่องมือ โดยสามารถแยกย่อยออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาข้อมูลโครงการ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามทดสอบหาความเที่ยงตรงและทดสอบความเชื่อมั่น ซึ่งทั้งหมดมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1.1) ศึกษาข้อมูลโครงการ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาข้อมูลโครงการ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ พื้นที่ดำเนินการ แผนที่สภาพการใช้ที่ดินและพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพ และเครื่องคำนวณระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) ซึ่งการศึกษารายละเอียดในขั้นนี้ ผู้เสนอต้องพิจารณาอย่างพิถีพิถัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามารวบรวม เพื่อจัดทำแผนและวางแผนการปฏิบัติงานในขั้นต่อไป

1.2) จัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม

การจัดทำเครื่องมือแบบสอบถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางไปสู่คำตอบที่ต้องการและถูกต้องสำหรับการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สิ่งที่ต้องคำนึงมากที่สุดในการออกแบบเครื่องมือมีดังนี้คือ ต้องการข้อมูลอะไรบ้าง โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา และข้อมูลที่ต้องการมาจากแหล่งใด

โดยในขั้นตอนนี้ผู้เสนอได้มีการจัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถามกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งลักษณะปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อหลัก ดังนี้

(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกหมอดินอาสา พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น

(2) ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การกู้ยืมเงิน กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนเฉพาะที่ได้รับจากโครงการ ความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ เป็นต้น

(3) ข้อมูลค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม รายละเอียดแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก ก

1.3) นำแบบสอบถามทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

การนำแบบสอบถามทดสอบหาความเที่ยงตรงและทดสอบความเชื่อมั่นมีจุดประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมีความถูกต้อง แม่นยำ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากภาคสนามแต่ละพื้นที่มีความหลากหลาย อีกทั้งมีข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ เวลา บุคลากร ดังนั้น เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็วขึ้นภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ผู้เสนอได้นำแบบสอบถามทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้มีความเชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content (Validity) เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดสอบ (Pilot test)

กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้ศึกษาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.988 ถือได้ว่าอยู่ระดับดีมากนั้นคือแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

2) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้เสนอผลงานได้กำหนดขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสามารถแยกย่อยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ เก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างตารางสำหรับประมวลผลข้อมูล ซึ่งทั้งหมดมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

2.1) เก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง ซึ่งได้แก่

1) แหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ โดยกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาปี 2564 จำนวน 4,682 ราย (กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, 2565) คำนวณจากสูตร Taro Yamané ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 ตัวอย่าง แทนประชากรทั้งหมดจากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่

n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	=	ขนาดของกลุ่มประชากร
e	=	ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

$$n = \frac{4,682}{1 + 4,682(0.05)^2}$$

$$= 369 \text{ ตัวอย่าง}$$

เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่สามารถใช้เป็นตัวแทนประชากรในที่นี้ผู้เสนอผลงานเลือกใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) ตามสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 โดยสำรวจข้อมูลเพื่อความคลาดเคลื่อนรวมเป็น 371 ตัวอย่างเพื่อให้ระดับความเชื่อมั่นมากขึ้น (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต

สำนักงานพัฒนาที่ดิน	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ (ราย)
เขต 1	44	14
เขต 2	21	8
เขต 3	1,065	80
เขต 4	1,641	75
เขต 5	1,169	75
เขต 6	28	10
เขต 7	140	15
เขต 8	223	34
เขต 9	184	30
เขต 10	5	5
เขต 11	37	10
เขต 12	125	15
รวม	4,682	371

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

โดยการเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งของการศึกษาการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ผลของการศึกษาดังกล่าวจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดีจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ย่อมนำมาซึ่งผลการศึกษาที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ หากข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจไม่ถูกต้อง และขาดความน่าเชื่อถือตั้งแต่ต้นแล้ว ถึงแม้จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติอย่างไร ก็ไม่อาจทำให้ผลของการศึกษามีคุณภาพขึ้นมาได้

สำหรับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้นำเสนอมีการจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งการเก็บข้อมูลภาคสนามจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 41 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 ตัวอย่าง ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ถึงสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 ซึ่งได้แก่ จังหวัดลพบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ปราจีนบุรี นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ มุกดาหาร ยโสธร นครพนม อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ หนองคาย บึงกาฬ อุดรธานี หนองบัวลำภู สกลนคร เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยา เชียงราย พิจิตร พิษณุโลก อุดรดิตถ์ เพชรบูรณ์ เลย นครสวรรค์ กำแพงเพชร เพชรบุรี นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา และจังหวัดสตูล (ภาพที่ 2 และภาคผนวก ข)

2) แหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตร ปี 2564/65 ข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าวนาปีตามระดับความเหมาะสมของที่ดิน ปี2564/65 จาก Agri-Map Online เป็นต้น เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบการศึกษาให้มีความสมบูรณ์

2.2) สร้างตารางสำหรับประมวลผลข้อมูล

การสร้างตารางสำหรับประมวลผลข้อมูลเป็นการออกแบบตารางเพื่อเตรียมนำข้อมูลภาคสนามที่ได้จากแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเข้าสู่ตารางประมวลผล ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความละเอียดและองค์ความรู้เรื่องสูตรวิเคราะห์ในการประมวลผลข้อมูลขั้นสูง โดยตารางประมวลผลข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ค่าใช้จ่ายการผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจด้านการเกษตรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ และทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับความพึงพอใจและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ดังรายละเอียดตัวอย่างตารางประมวลผลข้อมูล (ภาพที่ 3 - ภาพที่ 5)

(ตัวอย่างตารางประมวลผลข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไป)

	A	B	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
21											
22											
23											
24											
25											
26											
27											
28											
29											

ภาพที่ 3 ตารางประมวลผลข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไป

(ตัวอย่างตารางประมวลผลข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										

ภาพที่ 4 ตารางประมวลผลข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม

(ตัวอย่างตารางประมวลผลข้อมูลค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน)

	A	B	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
6				การผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการฯ							
7				พืชเดิม : ข้าว							
8		ex.	พื้นที่เข้าร่วมโครงการฯ	พื้นที่	ต้นทุน	มูลค่าผลผลิต (รายได้)	ผลตอบแทนสุทธิ (กำไร)	ต้นทุน	มูลค่าผลผลิต (รายได้)	ผลตอบแทนสุทธิ (กำไร)	
9	สพข.		(ไร่)	(ไร่)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท/ไร่)	(บาท/ไร่)	(บาท/ไร่)	
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
21											
22											

ภาพที่ 5 ตารางประมวลผลข้อมูลค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน

3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการที่เริ่มตั้งแต่การพิจารณาการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูล โดยมุ่งเน้นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้สถิติที่สามารถอธิบายข้อมูลได้ดี การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการประมวลผลข้อมูลจากเครื่องมือวัดออกเป็นค่าสถิติเพื่อนำไปตอบวัตถุประสงค์ ผู้นำเสนอผลงานได้กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถแยกย่อยออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกร วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิต วิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของเกษตรกร และประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งทั้งหมดมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

3.1) วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยนำข้อมูลจากการประมวลผลมาวิเคราะห์จำแนกตามสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$)

3.2) วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิต

การวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน โดยนำข้อมูลจากการประมวลผลมาวิเคราะห์จำแนกตามสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 โดยวิเคราะห์และสรุปมาเป็นค่าเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่หรือต่อพื้นที่ 1 ไร่ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายการผลิต รายได้หรือมูลค่าผลผลิต ผลตอบแทนการผลิต ซึ่งต้องวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ โดยมีวิธีการคำนวณค่าใช้จ่ายการผลิต รายได้หรือมูลค่าผลผลิต และผลตอบแทนเนื้อต้นทุนเงินสด มีดังนี้

ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดทั้งหมด = ค่าใช้จ่ายผันแปร (ค่าพันธุ์, ค่าปุ๋ย, ค่าแรงงาน, ค่าใช้จ่ายอื่นๆ)

รายได้หรือมูลค่าผลผลิตทั้งหมด = ปริมาณผลผลิต X ราคาผลผลิต

ผลตอบแทนการผลิตเนื้อต้นทุนเงินสด = ผลต่างระหว่างรายได้หรือมูลค่าผลผลิต

ที่ได้ทั้งหมดกับค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดทั้งหมด

3.3) ประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

การประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยนำข้อมูลจากการประมวลผลมา จำแนกตามสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 โดยอธิบายเปรียบเทียบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการว่ามีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจำนวนกี่คน และมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจำนวนเท่าไร และคิดเป็นร้อยละเท่าไร ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และการวิเคราะห์ความพึงพอใจตามแบบ Likert (Likert Scaling) ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มากที่สุด	4
มาก	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

หลังจากให้คะแนนในแต่ละระดับแล้ว จึงประเมินผลจากการคำนวณความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการประเมินค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อโครงการ และค่าเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

ค่าเฉลี่ย	ผลประเมินระดับความคิดเห็น
3.26 - 4.00	มากที่สุด
2.51 - 3.25	มาก
1.76 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.75	น้อยที่สุด

- ดังนั้น ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนย่อยที่ 3.1 ถึง 3.3 ผู้เสนอผลงานได้ดำเนินการ
- (1) การตรวจสอบข้อมูล มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามตอบครบทุกข้อหรือไม่
 - (2) การจัดทำข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่รวดเร็ว
 - (3) การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ 2 ลักษณะที่สำคัญ

(3.1) มีการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้รับเป็นกลุ่มหรือประเภทข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สั้นและเข้าใจความหมายได้ง่าย ประกอบด้วยการจัดกลุ่มประเภท ซึ่งจะนำข้อมูลมาจัดแบ่งออกเป็นกลุ่มและทำการแจกแจงข้อมูลในรูปแบบสถิติของแต่ละหัวข้อ

(3.2) การบรรยายข้อมูล จะมีการอธิบายชุดข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้ข้อความที่สั้น กระชับ และมีความชัดเจน ด้วยการอธิบายค่าทางสถิติประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

จากการดำเนินการดังกล่าว ผู้เสนอผลงานได้วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการศึกษาด้วยการอธิบายค่าทางสถิติประกอบเพื่อให้ผู้บริหารมีข้อมูลในการบริหารงาน ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาแนวทางเลือกการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ รวมถึงวางแผนการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของกรมต่อไป สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาได้ดังนี้

1) สภาพพื้นฐานทั่วไป

การศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร การถือครองที่ดินของเกษตรกร สถานภาพของครัวเรือนเกษตรกร และการนำความรู้เกี่ยวกับโครงการไปเผยแพร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

(1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 59 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 57.14 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 28.58 อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี และอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 7.14 เท่ากัน แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 35.71 และเพศหญิง ร้อยละ 64.29 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษา ร้อยละ 85.71 ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 50.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 21.43 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับอนุปริญญาและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 7.14 เท่ากัน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 14.29 ไม่ได้เรียนหนังสือ สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่ได้เป็นหมอดินอาสา (ตารางที่ 3)

(2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 37.50 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 25.00 อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี 30-39 ปี และอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12.50 เท่ากัน แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 37.50 และเพศหญิง ร้อยละ 62.50 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษา ร้อยละ 87.50 ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 37.50 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 25.00 เท่ากัน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 12.50 ไม่ได้เรียนหนังสือแต่สามารถอ่านออกเขียนได้ สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่ได้เป็นหมอดินอาสา (ตารางที่ 3)

(3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 57 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 47.50 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.00 และอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 12.50 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.50 และเพศหญิง ร้อยละ 47.50 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษา ร้อยละ 97.50 ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 42.50 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 27.50 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.50 เท่ากัน และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 2.50 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 2.50 ไม่ได้เรียนหนังสือ สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 87.50 และเป็นหมอดินอาสาร้อยละ 12.50 (ตารางที่ 3)

(4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 48.00 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.00 อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 16.00 และอยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 4.00 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 44.00 และเพศหญิง ร้อยละ 56.00 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 60.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 24.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 12.00 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4.00 สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 84.00 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 16.00 (ตารางที่ 3)

(5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 57 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 44.00 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 28.00 อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 24.00 และอยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 4.00 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 48.00 และเพศหญิง ร้อยละ 52.00 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 28.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 12.00 ระดับอนุปริญญาและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4.00 เท่ากัน สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 88.00 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 12.00 (ตารางที่ 3)

(6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 30.00 อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี และอยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 10.00 เท่ากัน แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 70.00 และเพศหญิง ร้อยละ 30.00 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 50.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 30.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับปริญญาตรี ร้อยละ 10.00 เท่ากัน สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 80.00 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 20.00 (ตารางที่ 3)

(7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 60 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 46.66 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี และอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 26.67 เท่ากัน แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.00 และเพศหญิง ร้อยละ 60.00 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 73.33 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 13.33 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับอนุปริญญาและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 6.67 เท่ากัน สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่ได้เป็นหมอดินอาสา (ตารางที่ 3)

(8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 41.18 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 29.41 อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 17.65 และอยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 11.76 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.94 และเพศหญิง ร้อยละ 47.06

การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35.29 รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 23.53 เท่ากัน ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.77 และระดับอนุปริญญาและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ร้อยละ 5.88 สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 76.47 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 23.53 (ตารางที่ 3)

(9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 57 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 46.67 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.00 อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 6.67 ต่ำกว่า 30 ปี และอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 3.33 เท่ากัน แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.33 และเพศหญิง ร้อยละ 46.67 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.33 ของเกษตรกรทั้งหมดที่จบการศึกษา รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 23.33 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16.67 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 6.67 สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 93.33 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 6.67 (ตารางที่ 3)

(10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 58 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 80.00 และรองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.00 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.00 และเพศหญิง ร้อยละ 60.00 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 40.00 รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 20.00 เท่ากัน สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่ได้เป็นหมอดินอาสา (ตารางที่ 3)

(11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 61 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 70.00 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 20.00 และอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 10.00 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 10.00 และเพศหญิง ร้อยละ 90.00 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษา ร้อยละ 90.00 ในจำนวนนี้ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 80.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10.00 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 10.00 ไม่ได้เรียนหนังสือแต่สามารถอ่านออกเขียนได้ สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 90.00 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 10.00 (ตารางที่ 3)

(12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 33.33 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี และอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 26.67 เท่ากัน และอยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 13.33 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.33 และเพศหญิง ร้อยละ 46.67 การศึกษาเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 60.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 33.33 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 6.67 สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่ได้เป็นหมอดินอาสา (ตารางที่ 3)

(13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 39.35 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 38.82 อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 16.44 อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 4.58 และอยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 0.81 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 47.71 และเพศหญิง ร้อยละ 52.29 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษา ร้อยละ 98.38 ในจำนวนนี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.48 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 23.99 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 12.67 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.55 ระดับอนุปริญญาและหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 1.89 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 0.80 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 1.62 ไม่ได้เรียนหนังสือ สถานภาพการเป็นหมอดินอาสา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 88.14 และเป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 11.86 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
อายุเฉลี่ย (ปี)	59	47	57	56	57	54	60	53	57	58	61	52	56
ช่วงอายุ (ร้อยละ)													
ต่ำกว่า 30 ปี	-	12.50	-	-	-	10.00	-	-	3.33	-	-	-	0.81
30 -39 ปี	7.14	12.50	-	4.00	4.00	10.00	-	11.76	6.67	-	-	13.33	4.58
40 – 49 ปี	7.14	37.50	12.50	16.00	24.00	-	26.67	17.65	3.33	-	20.00	26.67	16.44
50 – 59 ปี	28.58	25.00	47.50	48.00	28.00	30.00	26.67	41.18	46.67	80.00	10.00	33.33	39.35
60 ปี ขึ้นไป	57.14	12.50	40.00	32.00	44.00	50.00	46.66	29.41	40.00	20.00	70.00	26.67	38.82
เพศ (ร้อยละ)													
ชาย	35.71	37.50	52.50	44.00	48.00	70.00	40.00	52.94	53.33	40.00	10.00	53.33	47.71
หญิง	64.29	62.50	47.50	56.00	52.00	30.00	60.00	47.06	46.67	60.00	90.00	46.67	52.29
การศึกษา (ร้อยละ)													
ไม่ได้เรียนหนังสือ	14.29	12.50	2.50	-	-	-	-	-	-	-	10.00	-	1.62
ไม่รู้หนังสือ	14.29	-	2.50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.08
อ่านออกเขียนได้โดยไม่ได้เรียนหนังสือ	-	12.50	-	-	-	-	-	-	-	-	10.00	-	0.54
จบการศึกษา	85.71	87.50	97.50	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	90.00	100.00	98.38
ระดับประถมศึกษา	50.00	37.50	42.50	60.00	52.00	50.00	73.33	35.29	53.33	40.00	80.00	60.00	51.48
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	-	25.00	12.50	12.00	12.00	10.00	6.67	23.53	16.67	20.00	10.00	-	12.67
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	7.14	25.00	27.50	24.00	28.00	30.00	13.33	23.53	23.33	-	-	33.33	23.99
ระดับอนุปริญญา /ปวส.	7.14	-	-	-	4.00	-	6.67	5.88	-	-	-	-	1.89
ระดับปริญญาตรี	21.43	-	12.50	4.00	4.00	10.00	-	11.77	6.67	20.00	-	6.67	7.55
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	-	-	2.50	-	-	-	-	-	-	20.00	-	-	0.80
สถานภาพการเป็นหมอนดินอาสา (ร้อยละ)													
เป็น	-	-	12.50	16.00	12.00	20.00	-	23.53	6.67	-	10.00	-	11.86
ไม่เป็น	100.00	100.00	87.50	84.00	88.00	80.00	100.00	76.47	93.33	100.00	90.00	100.00	88.14

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

1.2) การถือครองที่ดินของเกษตรกร

(1) การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร (ข้าวนาปี) ตามระดับความเหมาะสมของที่ดิน

(1.1) การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร

ปี 2564/65 มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวมทั่วประเทศ 153,184,527.00 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 7,363,226.00 ครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.80 ไร่ต่อครัวเรือน และมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกข้าวนาปี จำนวน 62,580,747.54 ไร่ หรือร้อยละ 40.85 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด มีครัวเรือนเกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวนาปี 4,676,464.00 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีเฉลี่ย 13.38 ไร่ต่อครัวเรือน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร ปี 2564/65

รายการ	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ ^{3/}	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ^{2/} (ครัวเรือน)	พื้นที่เฉลี่ย ^{3/} (ไร่/ครัวเรือน)
พื้นที่เขตเกษตรกรรมทั่วประเทศ	153,184,527.00 ^{1/}	100.00	7,363,226.00	20.80
พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี	62,580,747.54 ^{2/}	40.85	4,676,464.00	13.38

ที่มา: ^{1/} กรมพัฒนาที่ดิน (2564)

^{2/} ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร (2565)

^{3/} จากการคำนวณ (2566)

(1.2) พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีตามระดับความเหมาะสมของที่ดิน

ปี 2564/65 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีตามระดับความเหมาะสมของที่ดินทั้งหมด 66,303,652.76 ไร่ แบ่งออกเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีที่เหมาะสม (S1, S2) จำนวน 41,850,942.65 ไร่ หรือร้อยละ 63.12 ของพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีทั้งหมด และพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีที่ไม่เหมาะสม (S3, N) จำนวน 24,452,710.11 ไร่ หรือร้อยละ 36.88 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีตามระดับความเหมาะสมของที่ดิน ปี 2564/65

รายการ	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี	66,303,652.76	100.00
พื้นที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกข้าวนาปี (S1, S2)	41,850,942.65	63.12
พื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกข้าวนาปี (S3, N)	24,452,710.11	36.88

ที่มา: Agri map online กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2565)

(2) การถือครองที่ดิน

(2.1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนด (ตารางที่ 6)

(2.2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 68.72 ของที่ดินของตนเอง และรองลงมาเป็นโฉนด ร้อยละ 31.28 (ตารางที่ 6)

(2.3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.82 มีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 68.90 ของที่ดินของตนเอง รองลงมา เป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 20.97 น.ส.3ก. ร้อยละ 5.18 และ ส.ค.1 ร้อยละ 3.77 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 1.18 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยเป็น ภ.บ.ท.5 (ตารางที่ 6)

(2.4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 70.46 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 19.22 น.ส.3 ร้อยละ 7.47 และ น.ส.3ก. ร้อยละ 2.85 (ตารางที่ 6)

(2.5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 75.18 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 16.68 ส.ค.1 ร้อยละ 3.25 น.ส.3ก. ร้อยละ 2.85 และ น.ส.3 ร้อยละ 2.04 (ตารางที่ 6)

(2.6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.80 มีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 9.20 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยเป็น คทช. (ตารางที่ 6)

(2.7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 59.50 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็น น.ส.3ก. ร้อยละ 19.84 โฉนด ร้อยละ 12.40 และ น.ส.3 ร้อยละ 8.26 (ตารางที่ 6)

(2.8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 51.44 ของที่ดินของตนเอง และรองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 48.56 (ตารางที่ 6)

(2.9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 71.19 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็น น.ส.3 ร้อยละ 12.11 โฉนด ร้อยละ 11.86 และ น.ส.3ก. ร้อยละ 4.84 (ตารางที่ 6)

(2.10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 85.00 ของที่ดินของตนเอง และรองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 15.00 (ตารางที่ 6)

(2.11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 82.61 ของที่ดินของตนเอง และรองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 17.39 (ตารางที่ 6)

(2.12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 93.04 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็น น.ส.3ก. ร้อยละ 5.22 และ น.ส.3 ร้อยละ 1.74 (ตารางที่ 6)

(2.13) เฉลี่ยรวม

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.54 มีเอกสารสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด ร้อยละ 62.23 ของที่ดินของตนเอง รองลงมา เป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 28.57 น.ส.3 ร้อยละ 3.67 น.ส.3ก. ร้อยละ 3.59 และ ส.ค.1 ร้อยละ 1.48 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 0.46 ไม่มีเอกสารสิทธิ์โดยเป็น ภ.บ.ท.5 ร้อยละ 0.26 และ คทช. ร้อยละ 0.20 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การถือครองที่ดินของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

หน่วย: ไร่/ละ													
รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
เอกสารการถือครองที่ดิน													
มีเอกสารสิทธิ์	100.00	100.00	98.82	100.00	100.00	90.80	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	99.54
โฉนด	100.00	31.28	68.90	70.46	75.18	90.80	12.40	51.44	11.86	85.00	82.61	93.04	62.23
น.ส.3	-	-	-	7.47	2.04	-	8.26	-	12.11	-	-	1.74	3.67
น.ส.3ก.	-	-	5.18	2.85	2.85	-	19.84	-	4.84	-	-	5.22	3.59
ส.ค.1	-	-	3.77	-	3.25	-	-	-	-	-	-	-	1.48
ส.ป.ก.4-01	-	68.72	20.97	19.22	16.68	-	59.50	48.56	71.19	15.00	17.39	-	28.57
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	-	-	1.18	-	-	9.20	-	-	-	-	-	-	0.46
ภ.บ.ท.5	-	-	1.18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.26
คทช.	-	-	-	-	-	9.20	-	-	-	-	-	-	0.20

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

1.3) สถานภาพของครัวเรือนเกษตรกร

(1) ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตร

(1.1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 21.43 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 78.57 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 96,666.67 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 66.67 เท่ากัน มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย ร้อยละ 5.93 บาทต่อปี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	21.43
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	78.57
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	96,666.67
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	66.67
กองทุนหมู่บ้าน	66.67
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	5.93

หมายเหตุ: เกษตรกรกู้ยืมเงินได้มากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 12.50 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 87.50 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 10,000.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 7.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	12.50
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	87.50
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	10,000.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	7.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 35.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 65.00 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 19,500.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 71.43 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินทั้งหมด รองลงมาเป็นกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 14.29 สหกรณ์การเกษตร และโครงการโคขุนระยะที่ 2 ร้อยละ 7.14 เท่ากัน มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.14 บาทต่อปี (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	35.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	65.00
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	19,500.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	71.43
สหกรณ์การเกษตร	7.14
กองทุนหมู่บ้าน	14.29
โครงการโคขุนระยะที่ 2	7.14
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	6.14

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 64.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 36.00 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 28,750.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ในระบบที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 75.00 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินทั้งหมด รองลงมาเป็น กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 12.50 สหกรณ์การเกษตร และองค์การบริหารผ่านศึก ร้อยละ 6.25 เท่ากัน มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.31 บาทต่อปี (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	64.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	36.00
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	28,750.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	75.00
สหกรณ์การเกษตร	6.25
กองทุนหมู่บ้าน	12.50
องค์การบริหารผ่านศึก	6.25
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	6.31

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 60.00 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 39,150.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 80.00 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินทั้งหมด รองลงมาเป็นสหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 10.00 เท่ากัน มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 7.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	40.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	60.00
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	39,150.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	80.00
สหกรณ์การเกษตร	10.00
กองทุนหมู่บ้าน	10.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	7.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 40.00 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 20,000.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 7.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	60.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	40.00
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	20,000.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	7.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 6.67 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 93.33 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 10,000.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ กลุ่มแม่บ้าน มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 12.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	6.67
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	93.33
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	10,000.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
กลุ่มแม่บ้าน	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	12.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 23.53 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 76.47 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 16,250.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 7.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	23.53
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	76.47
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	16,250.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	7.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 46.67 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 53.33 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 45,000.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบร้อยละ 92.86 โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 57.14 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินทั้งหมด รองลงมาเป็น โรงงานน้ำตาล ร้อยละ 21.43 และกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 14.29 ส่วนที่เหลือมีการกู้ยืมเงินนอกระบบ ร้อยละ 7.14 โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ญาติพี่น้อง มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.07 บาทต่อปี (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	46.67
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	53.33
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	45,000.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	92.86
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	57.14
กองทุนหมู่บ้าน	14.29
โรงงานน้ำตาล	21.43
เงินกู้นอกระบบ (ร้อยละ)	7.14
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ญาติพี่น้อง	7.14
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	6.07

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 60.00 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 8,750.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 7.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	40.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	60.00
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	8,750.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	7.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 10.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 90.00 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 30,000.00 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ กองทุนหมู่บ้าน มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 5.00 บาทต่อปี (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	10.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	90.00
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	30,000.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
กองทุนหมู่บ้าน	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	5.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 6.67 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 93.33 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 10,000.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบทั้งหมด โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.50 บาทต่อปี (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	6.67
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	93.33
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	10,000.00
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	100.00
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	100.00
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	6.50

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(1.13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 38.54 ของเกษตรกรทั้งหมด และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 61.46 สำหรับเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 30,405.59 บาทต่อครัวเรือน เป็นการกู้ยืมเงินในระบบ ร้อยละ 99.32 โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 75.52 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินทั้งหมด รองลงมาเป็น กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 12.59 สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 5.59 โรงงานน้ำตาลและองค์การทหารผ่านศึก ร้อยละ 2.10 เท่ากัน โครงการโคขุนระยะที่ 2 ร้อยละ 1.40 และกลุ่มแม่บ้านร้อยละ 0.70 ส่วนที่เหลือมีการกู้ยืมเงินนอกระบบ ร้อยละ 0.68 โดยแหล่งเงินกู้ที่เกษตรกรกู้ยืมเงินทั้งหมดคือ ญาติพี่น้อง ร้อยละ 0.70 มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.51 บาทต่อปี (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม

รายการ	จำนวน
จำนวนครัวเรือนที่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	38.54
จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีการกู้ยืมเงิน (ร้อยละ)	61.46
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	30,405.59
รายละเอียดของการกู้ยืมเงิน	
เงินกู้ในระบบ (ร้อยละ)	99.32
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	75.52
สหกรณ์การเกษตร	5.59
กองทุนหมู่บ้าน	12.59
กลุ่มแม่บ้าน	0.70
โรงงานน้ำตาล	2.10
องค์การทหารผ่านศึก	2.10
โครงการโคขุนระยะที่ 2	1.40
เงินกู้นอกระบบ (ร้อยละ)	0.68
แหล่งเงินกู้ (ร้อยละ)	
ญาติพี่น้อง	0.70
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปี (บาท)	6.51

หมายเหตุ: เกษตรกรกู้ยืมเงินได้มากกว่า 1 แหล่ง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2) สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกร

(2.1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 18,893.42 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 11,036.28 บาท หรือร้อยละ 58.41 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 7,857.14 บาท หรือร้อยละ 41.59 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 13,463.89 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 5,429.53 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 226,721.04 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 132,435.36 บาท หรือร้อยละ 58.41 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 94,285.68 บาท หรือร้อยละ 41.59 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 161,566.68 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 65,154.36 บาท (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	(บาท/เดือน)	(บาท/ปี)	
รายได้ในครัวเรือน	18,893.42	226,721.04	-
ในภาคการเกษตร	11,036.28	132,435.36	58.41
นอกภาคการเกษตร	7,857.14	94,285.68	41.59
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	13,463.89	161,566.68	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	5,429.53	65,154.36	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 9,533.85 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 5,908.85 บาท หรือร้อยละ 61.98 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 3,625.00 บาท หรือร้อยละ 38.02 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 6,433.33 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 3,100.52 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 114,406.20 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 70,906.20 บาท หรือร้อยละ 61.98 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 43,500.00 บาท หรือร้อยละ 38.02 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 77,199.96 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 37,206.24 บาท (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	9,533.85	114,406.20	-
ในภาคการเกษตร	5,908.85	70,906.20	61.98
นอกภาคการเกษตร	3,625.00	43,500.00	38.02
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	6,433.33	77,199.96	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	3,100.52	37,206.24	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 15,218.07 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 10,462.86 บาท หรือร้อยละ 68.75 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 4,755.21 บาท หรือร้อยละ 31.25 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 6,860.48 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 8,357.59 บาท สำหรับสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 182,616.84 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 125,554.32 บาท หรือร้อยละ 68.75 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 57,062.52 บาท หรือร้อยละ 31.25 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 82,325.76 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 100,291.08 บาท (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 สภาพทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	15,218.07	182,616.84	-
ในภาคการเกษตร	10,462.86	125,554.32	68.75
นอกภาคการเกษตร	4,755.21	57,062.52	31.25
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	6,860.48	82,325.76	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	8,357.59	100,291.08	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 10,047.52 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 6,856.60 บาท หรือร้อยละ 68.24 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 3,190.92 บาท หรือร้อยละ 31.76 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 8,559.38 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 1,488.14 บาท สำหรับสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 120,570.24 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 82,279.20 บาท หรือร้อยละ 68.24 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 38,291.04 บาท หรือร้อยละ 31.76 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 102,712.56 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 17,857.68 บาท (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	10,047.52	120,570.24	-
ในภาคการเกษตร	6,856.60	82,279.20	68.24
นอกภาคการเกษตร	3,190.92	38,291.04	31.76
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	8,559.38	102,712.56	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	1,488.14	17,857.68	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 20,809.59 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 13,867.59 บาท หรือร้อยละ 66.64 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 6,942.00 บาท หรือร้อยละ 33.36 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 12,931.54 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 7,878.05 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 249,715.08 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 166,411.08 บาท หรือร้อยละ 66.64 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 83,304.00 บาท หรือร้อยละ 33.36 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 155,178.48 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 94,536.60 บาท (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	20,809.59	249,715.08	-
ในภาคการเกษตร	13,867.59	166,411.08	66.64
นอกภาคการเกษตร	6,942.00	83,304.00	33.36
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	12,931.54	155,178.48	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	7,878.05	94,536.60	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 15,659.42 บาท แบ่งออกเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 11,501.08 บาท หรือร้อยละ 73.45 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 4,158.34 บาท หรือร้อยละ 26.55 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 12,916.67 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 2,742.75 บาท สำหรับสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 187,913.04 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 138,012.96 บาท หรือร้อยละ 73.45 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 49,900.08 บาท หรือร้อยละ 26.55 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 155,000.04 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 32,913.00 บาท (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 สภาพทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	15,659.42	187,913.04	-
ในภาคการเกษตร	11,501.08	138,012.96	73.45
นอกภาคการเกษตร	4,158.34	49,900.08	26.55
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	12,916.67	155,000.04	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	2,742.75	32,913.00	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 7,402.78 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 4,719.45 บาท หรือร้อยละ 63.75 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 2,683.33 บาท หรือร้อยละ 36.25 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 6,440.00 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 962.78 บาท สำหรับสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 88,833.36 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 56,633.40 บาท หรือร้อยละ 63.75 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 32,199.96 บาท หรือร้อยละ 36.25 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 77,280.00 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 11,553.36 บาท (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	7,402.78	88,833.36	-
ในภาคการเกษตร	4,719.45	56,633.40	63.75
นอกภาคการเกษตร	2,683.33	32,199.96	36.25
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	6,440.00	77,280.00	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	962.78	11,553.36	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 15,831.37 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 11,978.43 บาท หรือร้อยละ 75.66 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 3,852.94 บาท หรือร้อยละ 24.34 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 9,841.85 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 5,989.52 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 189,976.44 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 143,741.16 บาท หรือร้อยละ 75.66 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 46,235.28 บาท หรือร้อยละ 24.34 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 118,102.20 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 71,874.24 บาท (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	15,831.37	189,976.44	-
ในภาคการเกษตร	11,978.43	143,741.16	75.66
นอกภาคการเกษตร	3,852.94	46,235.28	24.34
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	9,841.85	118,102.20	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	5,989.52	71,874.24	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 14,285.36 บาท แบ่งออกเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 11,177.58 บาท หรือร้อยละ 78.25 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเชื่องเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 3,107.78 บาท หรือร้อยละ 21.75 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 10,365.81 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 3,919.55 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 171,424.32 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาค

การเกษตร 134,130.96 บาท หรือร้อยละ 78.25 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 37,293.36 บาท หรือร้อยละ 21.75 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 124,389.72 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 47,034.60 บาท (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	14,285.36	171,424.32	-
ในภาคการเกษตร	11,177.58	134,130.96	78.25
นอกภาคการเกษตร	3,107.78	37,293.36	21.75
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	10,365.81	124,389.72	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	3,919.55	47,034.60	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 9,120.25 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 3,710.25 บาท หรือร้อยละ 40.68 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 5,410.00 บาท หรือร้อยละ 59.32 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 7,051.04 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 2,069.21 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 109,443.00 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 44,523.00 บาท หรือร้อยละ 40.68 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 64,920.00 บาท หรือร้อยละ 59.32 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 84,612.48 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 24,830.52 บาท (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	9,120.25	109,443.00	-
ในภาคการเกษตร	3,710.25	44,523.00	40.68
นอกภาคการเกษตร	5,410.00	64,920.00	59.32
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	7,051.04	84,612.48	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	2,069.21	24,830.52	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 15,180.84 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 10,866.67 บาท หรือร้อยละ 71.58 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 4,314.17 บาท หรือร้อยละ 28.42 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 11,475.00 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 3,705.84 บาท สำหรับสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 182,170.08 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 130,400.04 บาท หรือร้อยละ 71.58 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 51,770.04 บาท หรือร้อยละ 28.42 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 137,700.00 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 44,470.08 บาท (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 สภาพทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	15,180.84	182,170.08	-
ในภาคการเกษตร	10,866.67	130,400.04	71.58
นอกภาคการเกษตร	4,314.17	51,770.04	28.42
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	11,475.00	137,700.00	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	3,705.84	44,470.08	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 15,701.20 บาท แบ่งออกเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 12,406.76 บาท หรือร้อยละ 79.02 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 3,294.44 บาท หรือร้อยละ 20.98 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 9,240.83 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 6,460.37 บาท สำหรับสภาพทางการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 188,414.40 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 148,881.12 บาท หรือร้อยละ 79.02 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 39,533.28 บาท หรือร้อยละ 20.98 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 110,889.96 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 77,524.44 บาท (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	15,701.20	188,414.40	-
ในภาคการเกษตร	12,406.76	148,881.12	79.02
นอกภาคการเกษตร	3,294.44	39,533.28	20.98
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	9,240.83	110,889.96	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	6,460.37	77,524.44	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2.13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน โดยมีรายได้ในครัวเรือน 14,932.34 บาท แบ่งออกเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 10,336.49 บาท หรือร้อยละ 69.22 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 4,595.85 บาท หรือร้อยละ 30.78 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 9,603.82 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 5,328.52 บาท สำหรับสถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี มีรายได้ในครัวเรือน 179,188.08 บาท แบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตร 124,037.88 บาท หรือร้อยละ 69.22 และรายได้นอกภาคการเกษตร (เงินเดือน และหรือรับจ้างอื่น ๆ) 55,150.20 บาท หรือร้อยละ 30.78 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 115,245.84 บาท และเกษตรกรมีเงินคงเหลือในครัวเรือน 63,942.24 บาท (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 สถานภาพด้านการเงินของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต
ในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม

รายการ	จำนวนเงิน		ร้อยละ
	บาท/เดือน	บาท/ปี	
รายได้ในครัวเรือน	14,932.34	179,188.08	-
ในภาคการเกษตร	10,336.49	124,037.88	69.22
นอกภาคการเกษตร	4,595.85	55,150.20	30.78
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	9,603.82	115,245.84	-
เงินคงเหลือในครัวเรือน	5,328.52	63,942.24	-

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(3.10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คนต่อครัวเรือน โดยแบ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.40 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 54.55 และเป็นแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.00 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 45.45 (ตารางที่ 33)

(3.11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 6.30 คนต่อครัวเรือน โดยแบ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 69.84 และเป็นแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 1.90 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 30.16 (ตารางที่ 33)

(3.12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 7.40 คนต่อครัวเรือน โดยแบ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.87 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 65.78 และเป็นแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.53 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 34.22 (ตารางที่ 33)

(3.13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 6.26 คนต่อครัวเรือน โดยแบ่งเป็นสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.04 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 64.58 และเป็นแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.22 คนต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 35.42 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 สถานภาพด้านแรงงานของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน											
	เขต 1		เขต 2		เขต 3		เขต 4		เขต 5		เขต 6	
	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ
สมาชิกและแรงงานในครัวเรือน	6.36	100.00	4.01	100.00	6.08	100.00	6.88	100.00	6.92	100.00	5.40	100.00
สมาชิกในครัวเรือน	4.29	67.44	2.63	65.67	4.05	66.67	4.52	65.70	4.32	62.43	3.70	68.52
แรงงานภาคการเกษตร	2.07	32.56	1.38	34.33	2.03	33.33	2.36	34.30	2.60	37.57	1.70	31.48

รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม	
	เขต 7		เขต 8		เขต 9		เขต 10		เขต 11		เขต 12			
	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ	คน/ ครัวเรือน	ร้อยละ
สมาชิกและแรงงานในครัวเรือน	5.80	100.00	4.94	100.00	5.83	100.00	4.40	100.00	6.30	100.00	7.40	100.00	6.26	100.00
สมาชิกในครัวเรือน	3.53	60.90	2.88	58.31	3.83	65.69	2.40	54.55	4.40	69.84	4.87	65.78	4.04	64.58
แรงงานภาคการเกษตร	2.27	39.10	2.06	41.69	2.00	34.31	2.00	45.45	1.90	30.16	2.53	34.22	2.22	35.42

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ได้มีการแนะนำความรู้ที่ได้จากโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปเผยแพร่ (ตารางที่ 34)

(11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ได้มีการแนะนำความรู้ที่ได้จากโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปเผยแพร่ (ตารางที่ 34)

(12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ได้มีการแนะนำความรู้ที่ได้จากโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปเผยแพร่ (ตารางที่ 34)

(13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 97.84 ได้มีการแนะนำความรู้ที่ได้จากโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปเผยแพร่ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 2.16 ไม่ได้มีการแนะนำความรู้ที่ได้จากโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปเผยแพร่ เนื่องจากต้องการให้ประสบความสำเร็จก่อน ร้อยละ 50.00 เป็นผู้สูงอายุจึงไม่สะดวกในการแนะนำและเพิ่งเริ่มทำกิจกรรมจึงยังไม่มีประสบการณ์ ร้อยละ 25.00 เท่ากัน (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 การนำความรู้เกี่ยวกับโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมไปเผยแพร่

หน่วย: ร้อยละ													
รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
การนำความรู้เกี่ยวกับโครงการไปเผยแพร่													
แนะนำ	85.71	75.00	97.50	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	93.33	100.00	100.00	100.00	97.84
ไม่แนะนำ	14.29	25.00	2.50	-	-	-	-	-	6.67	-	-	-	2.16
เนื่องจาก													
สูงอายุจึงไม่สะดวกในการแนะนำ	50.00	-	-	-	-	-	-	-	50.00	-	-	-	25.00
ต้องการให้ประสบความสำเร็จก่อน	50.00	100.00	-	-	-	-	-	-	50.00	-	-	-	50.00
เพิ่งเริ่มทำกิจกรรมจึงยังไม่มีประสบการณ์	-	-	100.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

2) ภาวะการผลิต

การวิเคราะห์ภาวะการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ปีงบประมาณ 2566 ประกอบด้วย สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน การผลิต กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต

(1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 11.29 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 10.54 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 26.32 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 73.68 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 37.50 และนำไปจำหน่ายร้อยละ 62.50 (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	11.29	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	10.54
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	26.32	37.50
จำหน่าย	73.68	62.50

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 13.56 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 7.13 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 53.33 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 46.67 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 50.00 เท่ากัน (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	13.56	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	7.13
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	53.33	50.00
จำหน่าย	46.67	50.00

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 10.68 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 9.64 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 52.31 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 47.69 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิต โดยแบ่งออกเป็นบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 46.21 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 53.79 (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	10.68	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	9.64
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	52.31	46.21
จำหน่าย	47.69	53.79

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 11.32 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 10.00 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 52.27 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 47.73 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 56.38 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 43.62 (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไรต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	11.32	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	10.00
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	52.27	56.38
จำหน่าย	47.73	43.62

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 9.73 ไรต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 8.95 ไรต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 60.98 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 39.02 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 52.26 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 47.74 (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไรต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	9.73	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	8.95
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	60.98	52.26
จำหน่าย	39.02	47.74

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 7.25 ไรต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 7.20 ไรต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 55.56 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 44.44 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 42.86 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 57.14 (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไรต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	7.25	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	7.20
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	55.56	42.86
จำหน่าย	44.44	57.14

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 7.33 ไรต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 5.97 ไรต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 35.29 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 64.71 หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 34.78 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 65.22 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไรต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	7.33	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	5.97
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	35.29	34.78
จำหน่าย	64.71	65.22

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 8.51 ไรต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 6.01 ไรต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิต ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 42.31 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 57.69 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 39.62 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 60.38 (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไรต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	8.51	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	6.01
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	42.31	39.62
จำหน่าย	57.69	60.38

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 13.83 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 12.78 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 34.88 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 65.12 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 33.96 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 66.04 (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไรต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	13.83	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	12.78
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	34.88	33.96
จำหน่าย	65.12	66.04

หมายเหตุ: พื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการบางส่วนใช้ในการปรับปรุงแปลงนา

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 7.00 ไร่ต่อครัวเรือน เท่ากัน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 50.00 เท่ากัน ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตเป็นการนำไปจำหน่ายทั้งหมด (ตารางที่ 44)

ตารางที่ 44 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	7.00	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	7.00
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	50.00	-
จำหน่าย	50.00	100.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 5.75 ไร่ต่อครัวเรือน เท่ากัน การกระจายผลผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 90.00 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 10.00 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 18.18 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 81.82 (ตารางที่ 45)

ตารางที่ 45 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	5.75	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	5.75
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	90.00	18.18
จำหน่าย	10.00	81.82

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการไม่มีการเพาะปลูกพืชเดิม เนื่องจากเป็นพื้นที่นาร้าง เฉลี่ย 3.83 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 1.20 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งออกเป็น การบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 50.00 เท่ากัน (ตารางที่ 46)

ตารางที่ 46 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (นาร้าง)	3.83	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	1.20
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	-	50.00
จำหน่าย	-	50.00

หมายเหตุ: พื้นที่ก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นเนื้อที่นาร้าง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเดิม (ข้าว) เฉลี่ย 9.92 ไร่ต่อครัวเรือน และหลังเข้าร่วมโครงการมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน) เฉลี่ย 8.78 ไร่ต่อครัวเรือน การกระจายผลผลิตเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 51.33 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 48.67 ส่วนหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการกระจายผลผลิตแบ่งเป็นการบริโภคและหรือแลกเปลี่ยน ร้อยละ 48.72 และนำไปจำหน่าย ร้อยละ 51.28 (ตารางที่ 47)

ตารางที่ 47 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)		
พืชเดิม (ข้าว)	9.92	-
พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)	-	8.78
การกระจายผลผลิต (ร้อยละ)		
บริโภค/แลกเปลี่ยน	51.33	48.72
จำหน่าย	48.67	51.28

หมายเหตุ: พื้นที่ก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นเนื้อที่นาร้าง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

2.2) ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิต

(1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 53,019.29 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 28,844.39 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 24,174.90 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 133,305.36 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 70,268.22 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 63,037.14 บาท (ตารางที่ 48)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 4,696.13 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,554.86 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 2,141.27 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 12,647.57 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 6,666.81 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 5,980.76 บาท หรือเพิ่มขึ้น 2.75 เท่า (ตารางที่ 49)

ตารางที่ 48 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ พืชเดิม (ข้าว)	หลังเข้าร่วมโครงการ พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	53,019.29	133,305.36
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	28,844.39	70,268.22
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	24,174.90	63,037.14

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว กระเจี๊ยบแดง อ้อย กล้าย มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ไม้ผลอื่น ๆ ประมง และปศุสัตว์

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 49 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ พืชเดิม (ข้าว)	หลังเข้าร่วมโครงการ พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	4,696.13	12,647.57
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,554.86	6,666.81
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	2,141.27	5,980.76

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว กระเจี๊ยบแดง อ้อย กล้าย มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ไม้ผลอื่น ๆ ประมง และปศุสัตว์

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 41,237.25 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 38,192.25 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 3,045.00 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 32,718.75 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 18,711.88 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 14,006.87 บาท (ตารางที่ 50)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 3,041.10 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,816.54 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 224.56 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 4,588.88 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,624.39 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 1,964.49 บาท หรือเพิ่มขึ้น 8.75 เท่า (ตารางที่ 51)

ตารางที่ 50 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	41,237.25	32,718.75
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	38,192.25	18,711.88
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	3,045.00	14,006.87

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ถั่วลิสง มะม่วง มะละกอ มะพร้าว ยูคาลิปตัส ประมง และปศุสัตว์
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 51 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	3,041.10	4,588.88
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,816.54	2,624.39
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	224.56	1,964.49

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ถั่วลิสง มะม่วง มะละกอ มะพร้าว ยูคาลิปตัส ประมง และปศุสัตว์
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 43,818.45 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 22,171.08 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 21,647.37 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 57,632.63 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 21,653.47 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิ 35,979.16 บาท (ตารางที่ 52)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 4,102.85 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,075.94 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 2,026.91 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 5,978.49 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,246.21 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 3,732.28 บาท หรือเพิ่มขึ้น 1.84 เท่า (ตารางที่ 53)

ตารางที่ 52 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	43,818.45	57,632.63
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	22,171.08	21,653.47
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	21,647.37	35,979.16

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว แตงโม ถั่วลิสง มันเทศ ข้าวโพด หม่อน งาดำ มันสำปะหลัง อ้อย กล้าย มะละกอ ฝรั่ง ลำไย มะพร้าว ไม้ผลอื่น ๆ หญ้าเนเปียร์ ประมง และปศุสัตว์

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 53 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	4,102.85	5,978.49
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,075.94	2,246.21
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	2,026.91	3,732.28

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว แตงโม ถั่วลิสง มันเทศ ข้าวโพด หม่อน งาดำ มันสำปะหลัง อ้อย กล้าย มะละกอ ฝรั่ง ลำไย มะพร้าว ไม้ผลอื่น ๆ หญ้าเนเปียร์ ประมง และปศุสัตว์

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 28,317.32 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 20,688.75 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 7,628.57 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 109,201.42 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 45,790.61 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 63,410.81 บาท (ตารางที่ 56)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 2,910.31 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,126.28 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 784.03 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ยเฉลี่ย 7,085.01 บาท หรือเพิ่มขึ้น 9.04 เท่า (ตารางที่ 57)

ตารางที่ 56 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	28,317.32	109,201.42
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	20,688.75	45,790.61
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	7,628.57	63,410.81

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปอเทือง กระเทียม ไข่ ถั่วลิสง มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ไม้ผลอื่น ๆ ประมง และปศุสัตว์

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 57 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	2,910.31	12,201.28
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,126.28	5,116.27
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	784.03	7,085.01

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปอเทือง กระเทียม ไข่ ถั่วลิสง มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ไม้ผลอื่น ๆ ประมง และปศุสัตว์

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 49,595.32 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 31,947.50 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 17,647.82 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 112,496.94 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 34,466.17 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 78,030.77 บาท (ตารางที่ 58)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 6,840.73 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,406.55 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 2,434.18 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 15,624.58 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,786.97 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 10,837.61 บาท หรือเพิ่มขึ้น 4.45 เท่า (ตารางที่ 59)

ตารางที่ 58 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	49,595.32	112,496.94
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	31,947.50	34,466.17
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	17,647.82	78,030.77

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย พืชผักสวนครัว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด อ้อย มะม่วง และปศุสัตว์
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 59 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	6,840.73	15,624.58
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	4,406.55	4,786.97
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	2,434.18	10,837.61

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย พืชผักสวนครัว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด อ้อย มะม่วง และปศุสัตว์
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 18,801.33 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 11,811.33 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 6,990.00 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 25,013.33 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 10,731.99 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 14,281.34 บาท (ตารางที่ 60)

สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกร ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 2,564.98 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,611.36 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 953.62 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 4,189.84 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,797.65 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 2,392.19 บาท หรือเพิ่มขึ้น 3.07 เท่า (ตารางที่ 61)

ตารางที่ 60 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	18,801.33	25,013.33
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	11,811.33	10,731.99
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	6,990.00	14,281.34

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก ข้าวโพด ถั่ว และประมง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 61 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	2,564.98	4,189.84
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	1,611.36	1,797.65
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	953.62	2,392.19

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก ข้าวโพด ถั่ว และประมง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 39,146.47 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 22,686.48 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 16,459.99 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 78,403.12 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 21,900.64 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 56,502.48 บาท (ตารางที่ 62)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 4,600.06 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,665.86 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 1,934.20 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 13,045.44 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,644.03 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 9,401.41 บาท หรือเพิ่มขึ้น 4.86 เท่า (ตารางที่ 63)

ตารางที่ 62 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	39,146.47	78,403.12
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	22,686.48	21,900.64
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	16,459.99	56,502.48

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ถั่วเขียว ข้าวโพด ถั่วลิสง มะละกอ ฝรั่ง ไม้ผลอื่น ๆ ประมง และปศุสัตว์
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 63 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	4,600.06	13,045.44
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,665.86	3,644.03
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	1,934.20	9,401.41

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ถั่วเขียว ข้าวโพด ถั่วลิสง มะละกอ ฝรั่ง ไม้ผลอื่น ๆ ประมง และปศุสัตว์
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 69,759.53 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 72,091.10 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิขาดทุนเฉลี่ย 2,331.57 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 117,923.13 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 57,211.21 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 60,711.92 บาท (ตารางที่ 64)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 5,044.07 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 5,212.66 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนขาดทุนสุทธิเฉลี่ย 168.59 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 9,227.16 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,476.62 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 4,750.54 บาท หรือเพิ่มขึ้น 29.18 เท่า (ตารางที่ 65)

ตารางที่ 64 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	69,759.53	117,923.13
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	72,091.10	57,211.21
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	-2,331.57	60,711.92

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว ถั่วเขียว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย กล้าย ไม้ผลอื่น ๆ มะขามเทศ และประมง
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 65 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	5,044.07	9,227.16
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	5,212.66	4,476.62
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	-168.59	4,750.54

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว ถั่วเขียว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย กล้าย ไม้ผลอื่น ๆ มะขามเทศ และประมง
ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 15,540.00 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,200.00 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 8,340.00 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 38,163.00 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 12,282.60 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 25,880.40 บาท (ตารางที่ 66)

สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 2,220.00 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,028.57 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 1,191.43 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 5,451.86 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,754.66 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 3,697.20 บาท หรือเพิ่มขึ้น 3.10 เท่า (ตารางที่ 67)

ตารางที่ 66 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	15,540.00	38,163.00
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	7,200.00	12,282.60
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	8,340.00	25,880.40

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย กล้าย ไม้ผลอื่น ๆ และมะพร้าว

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 67 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	2,220.00	5,451.86
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	1,028.57	1,754.66
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	1,191.43	3,697.20

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย กล้าย ไม้ผลอื่น ๆ และมะพร้าว

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 27,035.00 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 14,926.00 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 12,109.00 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 101,000.00 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 44,283.00 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 56,717.00 บาท (ตารางที่ 68)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 4,701.74 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,595.83 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 2,105.91 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 17,565.22 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,701.39 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 9,863.83 บาท หรือเพิ่มขึ้น 4.68 เท่า (ตารางที่ 69)

ตารางที่ 68 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	27,035.00	101,000.00
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	14,926.00	44,283.00
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	12,109.00	56,717.00

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย มันเทศ และข้าว

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 69 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	4,701.74	17,565.22
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,595.83	7,701.39
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	2,105.91	9,863.83

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย มันเทศ และข้าว

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (นาไร่)** ไม่มีมูลค่าผลผลิต ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนสุทธิ เนื่องจากเป็นพื้นที่นาไร่ และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 82,430.25 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 16,689.63 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 65,740.62 บาท (ตารางที่ 70)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (นาไร่)** ไม่มีมูลค่าผลผลิต ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนสุทธิ เนื่องจากเป็นพื้นที่นาไร่ และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 68,691.88 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 13,908.03 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 54,783.85 บาท (ตารางที่ 71)

ตารางที่ 70 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ พืชเดิม (นาไร่)	หลังเข้าร่วมโครงการ พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	-	82,430.25
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	-	16,689.63
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	-	65,740.62

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย พืชผัก พริก แตงโม ถั่ว และประมง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 71 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ พืชเดิม (นาไร่)	หลังเข้าร่วมโครงการ พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	-	68,691.88
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	-	13,908.03
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	-	54,783.85

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย พืชผัก พริก แตงโม ถั่ว และประมง

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(13) เฉลี่ยรวม

ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 35,988.32 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 24,987.80 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 11,000.52 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 80,523.97 บาท ค่าใช้จ่าย

เฉลี่ย 33,333.16 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 47,190.81 บาท (ตารางที่ 72)

สำหรับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่เพาะปลูก 1 ไร่ ของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการ **พืชเดิม (ข้าว)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 3,627.85 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,518.93 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 1,108.92 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการ **พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)** มีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 9,171.29 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,796.49 บาท เมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยค่าใช้จ่ายจะได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 5,374.80 บาท หรือเพิ่มขึ้น 4.85 เท่า (ตารางที่ 73)

ตารางที่ 72 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)**	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อครัวเรือน)	35,988.32	80,523.97
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อครัวเรือน)	24,987.80	33,333.16
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อครัวเรือน)	11,000.52	47,190.81

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง พริก มันเทศ แตงโม กระเจี๊ยบแดง งาดำ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปอเทือง กระเทียม หม่อน กล้วยเนเปียร์ ไข่ กล้าย มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ลำไย มะขามเทศ ไม้ผลอื่น ๆ มะพร้าว ยูคาลิปตัส ประมง และปศุสัตว์

**ยกเว้นสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 พืชเดิม (นาไร่)

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

ตารางที่ 73 ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนการผลิตต่อพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการ
	พืชเดิม (ข้าว)**	พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรผสมผสาน)*
มูลค่าผลผลิต (บาทต่อไร่)	3,627.85	9,171.29
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)	2,518.93	3,796.49
ผลตอบแทนสุทธิ (บาทต่อไร่)	1,108.92	5,374.80

หมายเหตุ: *เกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย ข้าว พืชผัก พืชผักสวนครัว ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง พริก มันเทศ แตงโม กระเจี๊ยบแดง งาดำ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปอเทือง กระเทียม หม่อน กล้วยเนเปียร์ ไข่ กล้าย มะม่วง มะละกอ ฝรั่ง ลำไย มะขามเทศ ไม้ผลอื่น ๆ มะพร้าว ยูคาลิปตัส ประมง และปศุสัตว์

**ยกเว้นสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 พืชเดิม (เนื้อที่นาไร่)

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

3) กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน

3.1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ สระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) ร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และปรับพื้นที่ ร้อยละ 28.57 เท่ากัน บ่อดักตะกอน และปัจจัยการผลิต (ถังหมัก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.) ร้อยละ 7.14 เท่ากัน (ตารางที่ 74)

3.2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ และทางลำเลียงในไร่นา ร้อยละ 87.50 เท่ากัน รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และสระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) ร้อยละ 37.50 เท่ากัน และปัจจัยการผลิต (ถังหมัก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.) ร้อยละ 12.50 (ตารางที่ 74)

3.3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 80.00 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 47.50 สระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) ร้อยละ 20.00 บ่อดักตะกอน ร้อยละ 10.00 และปัจจัยการผลิต (ถังหมัก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.) ร้อยละ 7.50 (ตารางที่ 74)

3.4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 84.00 รองลงมาเป็นสระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) ร้อยละ 44.00 ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 12.00 ทางลำเลียงในไร่นาร้อยละ 8.00 และบ่อดักตะกอน ร้อยละ 4.00 (ตารางที่ 74)

3.5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 68.00 รองลงมาเป็นปรับพื้นที่ ร้อยละ 56.00 สระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) ร้อยละ 12.00 ทางลำเลียงในไร่นาและปัจจัยการผลิต (ถังหมัก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.) ร้อยละ 4.00 เท่ากัน (ตารางที่ 74)

3.6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ และปัจจัยการผลิต (ถังหมัก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.) ร้อยละ 80.00 เท่ากัน รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร้อยละ 20.00 (ตารางที่ 74)

3.7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นทางลำเลียงในไร่นาร้อยละ 40.00 ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และสระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) ร้อยละ 6.67 เท่ากัน (ตารางที่ 74)

3.8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 64.71 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 47.06 ปักจี้การผลิต (ถั่วงอก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูปเปอร์ พด.) ร้อยละ 29.41 สรรพในไร่ (บ่อจี้) และทางลำเลียงในไร่ ร้อยละ 11.76 เท่ากัน (ตารางที่ 74)

3.9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 66.67 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 56.66 สรรพในไร่ (บ่อจี้) ร้อยละ 50.00 ทางลำเลียงในไร่ ร้อยละ 30.00 และปักจี้การผลิต (ถั่วงอก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูปเปอร์ พด.) ร้อยละ 10.00 (ตารางที่ 74)

3.10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับทั้งหมดคือ ปรับพื้นที่ (ตารางที่ 74)

3.11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 100.00 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 50.00 (ตารางที่ 74)

3.12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 100.00 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 66.67 และปักจี้การผลิต (ถั่วงอก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูปเปอร์ พด.) ร้อยละ 33.33 (ตารางที่ 74)

3.13) เฉลี่ยรวม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดได้รับการสนับสนุนในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่ได้รับมากที่สุดคือ ปรับพื้นที่ ร้อยละ 72.51 รองลงมาเป็นระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 42.05 สรรพในไร่ (บ่อจี้) ร้อยละ 23.72 ปักจี้การผลิต (ถั่วงอก กากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูปเปอร์ พด.) ร้อยละ 9.97 ทางลำเลียงในไร่ ร้อยละ 9.43 บ่อตกตะกอน ร้อยละ 3.23 (ตารางที่ 74)

ตารางที่ 74 กิจกรรมที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

หน่วย: ไร่/ละ

รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน													
ไม่ได้รับ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ได้รับ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
-ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	28.57	37.50	47.50	12.00	68.00	20.00	6.67	47.06	56.66	-	50.00	66.67	42.05
-สระน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว)	50.00	37.50	20.00	44.00	12.00	-	6.67	11.76	50.00	-	-	-	23.72
-ปรับพื้นที่	28.57	87.50	80.00	84.00	56.00	80.00	60.00	64.71	66.67	100.00	100.00	100.00	72.51
-ทางล่ำเลียงในไร่นา	-	87.50	-	8.00	4.00	-	40.00	11.76	30.00	-	-	-	9.43
-ป้อนตะกอน	7.14	-	10.00	4.00	-	-	-	-	-	-	-	-	3.23
-ปัจจัยการผลิต	7.14	12.50	7.50	-	4.00	80.00	-	29.41	10.00	-	-	33.33	9.97

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

4) การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร

การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมของกรมพัฒนาที่ดิน มีเป้าหมายเพื่อประเมินเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2564 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 80.00 มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.00 หลังการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ รวมทั้งได้สอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

4.1) การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรด้านเศรษฐกิจ

(1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 14 ราย ทั้งหมดมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 โดยมีรายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 24,174.90 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 63,037.14 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 75)

ตารางที่ 75 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	14
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	14
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	100.00
รายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	24,174.90
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	63,037.14

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 8 ราย ทั้งหมดมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 โดยมีรายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3,045.00 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 14,006.87 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 76)

ตารางที่ 76 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	8
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	8
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	100.00
รายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	3,045.00
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	14,006.87

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 80 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.50 โดยมีรายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 21,647.37 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 35,979.16 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 77)

ตารางที่ 77 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	80
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	74
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	92.50
รายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	21,647.37
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	35,979.16

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 75 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยมีรายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 6,408.48 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 32,792.30 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 78)

ตารางที่ 78 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	75
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	60
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	80.00
รายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	6,408.48
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	32,792.30

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 75 ราย ทั้งหมดมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 โดยมีรายได้สุทธีก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 7,628.57 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 63,410.81 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 79)

ตารางที่ 79 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	75
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	75
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	100.00
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	7,628.57
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	63,410.81

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 10 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 17,647.82 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 78,030.77 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 80)

ตารางที่ 80 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	10
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	8
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	80.00
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	17,647.82
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	78,030.77

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 15 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.67 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 6,990.00 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 14,281.34 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 81)

ตารางที่ 81 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	15
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	13
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	86.67
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	6,990.00
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	14,281.34

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 34 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.35 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 16,459.99 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 56,502.48 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 82)

ตารางที่ 82 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	34
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	28
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	82.35
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	16,459.99
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	56,502.48

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการขาดทุนเฉลี่ย 2,331.57 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 60,711.92 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 83)

ตารางที่ 83 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	30
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	25
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	83.33
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	-2,331.57
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	60,711.92

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 5 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 8,340.00 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 25,880.40 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 84)

ตารางที่ 84 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	5
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	4
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	80.00
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	8,340.00
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	25,880.40

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 10 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.00 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 12,109.00 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 56,717.00 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 85)

ตารางที่ 85 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	10
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	9
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	90.00
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	12,109.00
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	56,717.00

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 15 ราย ทั้งหมดมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 โดยรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการไม่มี เนื่องจากเป็นพื้นที่นาร้าง และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 65,740.62 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 86)

ตารางที่ 86 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	15
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	15
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	100.00
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	-
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	65,740.62

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

(13) เฉลี่ยรวม

จากการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 371 ราย มีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 333 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.76 โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 11,000.52 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 47,190.81 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 87)

ตารางที่ 87 การประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เฉลี่ยรวม

รายการ	จำนวน
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)	371
จำนวนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 (ราย)	333
ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10	89.76
รายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	11,000.52
รายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการ (บาทต่อครัวเรือน)	47,190.81

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

4.2) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ

(1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 92.86 และระดับมาก ร้อยละ 7.14 จากการแปลผลระดับความพึงพอใจดังกล่าวสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมเฉลี่ย 3.93 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 92.86 และระดับมาก ร้อยละ 7.14 จากการแปลผลระดับประโยชน์ที่ได้รับดังกล่าว สรุปได้ว่า เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3.93 อยู่ในระดับประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด (ตารางที่ 88)

(2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.50 และระดับมาก ร้อยละ 37.50 จากการแปลผลระดับความพึงพอใจดังกล่าวสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมเฉลี่ย 3.63 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.50 และระดับมาก ร้อยละ 37.50 จากการแปลผลระดับประโยชน์ที่ได้รับดังกล่าว สรุปได้ว่า เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3.63 อยู่ในระดับประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด (ตารางที่ 88)

(3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 77.50 และระดับมาก ร้อยละ 22.50 จากการแปลผลระดับความพึงพอใจดังกล่าวสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมเฉลี่ย 3.78 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.50 และระดับมาก ร้อยละ 17.50 จากการแปลผลระดับประโยชน์ที่ได้รับดังกล่าว สรุปได้ว่า เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด (ตารางที่ 88)

(4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 64.00 และระดับมาก ร้อยละ 36.00 จากการแปลผลระดับความพึงพอใจดังกล่าวสรุปได้ว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมเฉลี่ย 3.64 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 68.00 และ

ตารางที่ 88 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
ระดับความพึงพอใจต่อโครงการ													
มากที่สุด	92.86	62.50	77.50	64.00	96.00	30.00	80.00	52.94	56.67	60.00	70.00	73.33	73.05
มาก	7.14	37.50	22.50	36.00	4.00	70.00	20.00	47.06	43.33	40.00	30.00	26.67	26.95
น้อย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
น้อยที่สุด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าเฉลี่ย	3.93	3.63	3.78	3.64	3.96	3.30	3.80	3.53	3.57	3.60	3.70	3.73	3.73
S.D.	0.26	0.48	0.42	0.48	0.20	0.46	0.40	0.50	0.50	0.49	0.46	0.44	0.44
แปลผล	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
ระดับประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ													
มากที่สุด	92.86	62.50	82.50	68.00	88.00	50.00	80.00	47.06	60.00	60.00	80.00	73.33	73.85
มาก	7.14	37.50	17.50	32.00	12.00	50.00	20.00	52.94	40.00	40.00	20.00	26.67	26.15
น้อย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
น้อยที่สุด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ค่าเฉลี่ย	3.93	3.63	3.83	3.68	3.88	3.50	3.80	3.47	3.60	3.60	3.80	3.73	3.74
S.D.	0.26	0.48	0.38	0.47	0.32	0.50	0.40	0.50	0.49	0.49	0.40	0.44	0.44
แปลผล	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

5.1) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 85.71 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 14.29 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบเกษตรกรสูงอายุ และขาดความรู้ในการปลูกพืชให้เหมาะสมกับดิน ร้อยละ 50.00 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 78.57 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 21.43 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) ร้อยละ 33.34 รองลงมาควรมีการติดตาม ขยายผล ต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์ และควรศึกษาการปลูกพืชบริเวณโครงการและตลาดรองรับ ร้อยละ 33.33 เท่ากัน (ตารางที่ 89)

5.2) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 62.50 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 37.50 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดข้างป่าบุกรุกพื้นที่ทำการเกษตร ร้อยละ 66.67 รองลงมาแหล่งกักเก็บน้ำไม่สามารถเก็บน้ำได้ และขาดแหล่งน้ำ ร้อยละ 33.33 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 75.00 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 25.00 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดเสนอแนะให้จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 100.00 รองลงมาควรสนับสนุนการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ร้อยละ 50.00 (ตารางที่ 89)

5.3) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 90.00 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 10.00 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ร้อยละ 50.00 รองลงมาดินทรุดส่งผลให้สระน้ำและร่องน้ำชำรุด และพื้นที่นาไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 25.00 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 55.00 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 45.00 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดควรมีการติดตาม ขยายผล ต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 44.45 รองลงมาควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) ร้อยละ 38.89 จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 16.67 สนับสนุนการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ร้อยละ 11.11 และการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ ร้อยละ 5.56 (ตารางที่ 89)

5.4) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 84.00 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 16.00 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดน้ำท่วมขังในฤดูฝน อัตราการงอกของ เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสดต่ำ ดินทรุดส่งผลให้สระน้ำและร่องน้ำชำรุด แรงงานไม่เพียงพอ และขาดความรู้เรื่องการจัดการดิน ร้อยละ 25.00 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 68.00 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 32.00 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) ร้อยละ 75.00 รองลงมาการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ และจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 12.50 เท่ากัน (ตารางที่ 89)

5.5) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 56.00 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 44.00 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดควรมีการติดตามขยายผล ต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์ร้อยละ 45.46 รองลงมาควรสนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) และจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 27.27 เท่ากัน (ตารางที่ 89)

5.6) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 70.00 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 30.00 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดน้ำขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ร้อยละ 66.67 รองลงมาปรับพื้นที่แล้วไม่สามารถใช้เครื่องจักรทำการเกษตรได้ ร้อยละ 33.33

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 70.00 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 30.00 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดต้องการให้จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 66.67 รองลงมาการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ และควรมีการติดตาม ขยายผล ต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 33.33 เท่ากัน (ตารางที่ 89)

5.7) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 73.33 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 26.67 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดน้ำท่วมขังในฤดูฝน ร้อยละ 75.00 รองลงมาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และพื้นที่นาไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 25.00 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 73.33 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 26.67 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดต้องการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ ร้อยละ 100.00 รองลงมาต้องการให้จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 50.00 (ตารางที่ 89)

5.8) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 76.47 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 23.53 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดดินทรุดส่งผลให้สระน้ำและร่องน้ำชำรุด

ร้อยละ 75.00 รองลงมา น้ำท่วมขังในฤดูฝน แหล่งกักเก็บน้ำไม่สามารถเก็บน้ำได้ และขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ร้อยละ 25.00 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 47.06 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 52.94 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดสนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) ร้อยละ 66.67 รองลงมา จัดหาแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกร ร้อยละ 33.33 จัดอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 22.22 และจัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 11.11 (ตารางที่ 89)

5.9) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 90.00 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 10.00 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดแหล่งกักเก็บน้ำไม่สามารถเก็บน้ำได้ ร้อยละ 66.67 รองลงมา ปรับพื้นที่ไม่ได้ตามแบบที่ต้องการ ร้อยละ 33.33

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 56.67 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 43.33 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดควรมีการติดตาม ขยายผล ต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 53.85 รองลงมา จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 30.77 สนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) และจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 7.69 เท่ากัน (ตารางที่ 89)

5.10) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 40.00 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 60.00 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดน้ำท่วมขังในฤดูฝน ร้อยละ 100.00 รองลงมา ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ร้อยละ 66.67

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดไม่มีข้อเสนอแนะ (ตารางที่ 89)

5.11) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 80.00 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 20.00 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน ร้อยละ 100.00 รองลงมา ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ร้อยละ 50.00

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 80.00 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 20.00 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) และมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ ร้อยละ 50.00 เท่ากัน (ตารางที่ 89)

5.12) สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 6.67 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 93.33 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ร้อยละ 92.86 รองลงมาขาดแคลนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ปลา) ร้อยละ 42.86 ราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 28.57 และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ร้อยละ 7.14

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 6.67 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 93.33 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) ร้อยละ 100.00 รองลงมาจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิต ร้อยละ 28.57 (ตารางที่ 89)

5.13) เฉลี่ยรวม

(1) ปัญหาในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 83.29 ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 16.71 มีปัญหา โดยปัญหาที่พบมากที่สุดท่วมขังในฤดูฝน ร้อยละ 22.58 รองลงมาปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ร้อยละ 20.97 ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ร้อยละ 19.35 ดินทรุดส่งผลให้สระน้ำและร่องน้ำชำรุด ร้อยละ 17.74 ขาดแคลนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ปลา) ร้อยละ 9.68 แหล่งกักเก็บน้ำไม่สามารถเก็บน้ำได้ ร้อยละ 8.06 ราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 6.45 อัตราการงอกของเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสดต่ำ แรงงานไม่เพียงพอ ขาดความรู้เรื่องการจัดการดิน พื้นที่นาไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 4.84 เท่ากัน ข้างป่าบุกรุกพื้นที่ทำการเกษตร ร้อยละ 3.23 เกษตรกรสูงอายุ ปรับพื้นที่แล้วไม่สามารถใช้เครื่องจักรทำการเกษตรได้ ขาดความรู้ในการปลูกพืชให้เหมาะสมกับดิน ขาดแหล่งน้ำ และปรับพื้นที่ไม่ได้ตามแบบที่ต้องการ ร้อยละ 1.61 เท่ากัน

(2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

เกษตรกรที่เข้าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 59.03 ไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนเกษตรกรที่เหลือ ร้อยละ 40.97 มีข้อเสนอแนะ โดยข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดต้องการให้สนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้ พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด) ร้อยละ 46.05 รองลงมาควรมีการติดตาม ขยายผลต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 26.31 จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล) ร้อยละ 11.84 จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 11.18 การมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ ร้อยละ 7.24 จัดหาแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกร ร้อยละ 3.95 สนับสนุนการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ร้อยละ 3.29 จัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิต ร้อยละ 2.63 และควรมีวิชาการปลูกพืชบริเวณโครงการและตลาดรองรับ ร้อยละ 0.66 (ตารางที่ 89)

ตารางที่ 89 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

หน่วย: ไร่/ละ

รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
ปัญหาในการดำเนินโครงการ													
เกษตรกรไม่มีปัญหา	85.71	62.50	90.00	84.00	100.00	70.00	73.33	76.47	90.00	40.00	80.00	6.67	83.29
เกษตรกรมีปัญหา	14.29	37.50	10.00	16.00	-	30.00	26.67	23.53	10.00	60.00	20.00	93.33	16.71
ลักษณะปัญหา													
-น้ำท่วมขังในฤดูฝน	-	-	-	25.00	-	-	75.00	25.00	-	100.00	100.00	7.14	22.58
-อัตราการงอกของเมล็ดพันธุ์พืชสดต่ำ	-	-	-	25.00	-	-	-	-	-	-	-	-	4.84
-ดินทรุดส่งผลให้สระน้ำและร่องน้ำชำรุด	-	-	25.00	25.00	-	-	-	75.00	-	-	-	-	17.74
-แหล่งกักเก็บน้ำไม่สามารถเก็บน้ำได้	-	33.33	-	-	-	-	-	25.00	66.67	-	-	-	8.06
-แรงงานไม่เพียงพอ	-	-	-	25.00	-	-	-	-	-	-	-	-	4.84
-ขาดความรู้เรื่องการจัดการดิน	-	-	-	25.00	-	-	-	-	-	-	-	-	4.84
-ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง	-	-	50.00	-	-	66.67	25.00	25.00	-	66.67	50.00	-	19.35
-เกษตรกรสูงอายุ	50.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.61
-พื้นที่นาไม่สม่ำเสมอ	-	-	25.00	-	-	-	25.00	-	-	-	-	-	4.84
-ปรับพื้นที่แล้วไม่สามารถใช้เครื่องจักรทำการเกษตรได้	-	-	-	-	-	33.33	-	-	-	-	-	-	1.61
-ขาดแคลนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ปลา)	-	-	-	-	--	-	-	-	-	-	-	42.86	9.68
-ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	92.86	20.97
-ราคาผลผลิตตกต่ำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28.57	6.45
-ช้างป่าบุกรุกพื้นที่ทำการเกษตร	-	66.67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.23
-ขาดความรู้ในการปลูกพืชให้เหมาะสมกับดิน	50.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.61
-ขาดแหล่งน้ำ	-	33.33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.61
-ปรับพื้นที่ไม่ได้ตามแบบที่ต้องการ	-	-	-	-	-	-	-	-	33.33	-	-	-	1.61

ตารางที่ 89 (ต่อ)

หน่วย: ร้อยละ													
รายการ	สำนักงานพัฒนาที่ดิน												เฉลี่ยรวม
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	เขต 10	เขต 11	เขต 12	
ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาโครงการ													
ไม่มีข้อเสนอแนะ	78.57	75.00	55.00	68.00	56.00	70.00	73.33	47.06	56.67	100.00	80.00	6.67	59.03
มีข้อเสนอแนะ	21.43	25.00	45.00	32.00	44.00	30.00	26.67	52.94	43.33	-	20.00	93.33	40.97
ลักษณะข้อเสนอแนะ													
-สนับสนุนปัจจัยการผลิต (พันธุ์ไม้พันธุ์ปลา เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ปุ๋ยพืชสด)	33.34	-	38.89	75.00	27.27	-	-	66.67	7.69	-	50.00	100.00	46.05
-มีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ	-	-	5.56	12.50	-	33.33	100.00	-	-	-	50.00	-	7.24
-จัดหาแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกร	-	-	-	-	-	-	-	33.33	-	-	-	-	3.95
-จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้	-	-	-	12.50	27.27	-	-	22.22	7.69	-	-	-	11.18
-จัดหาแหล่งน้ำ (บ่อ สระ น้ำบาดาล)	-	100.00	16.67	-	-	66.67	50.00	11.11	30.77	-	-	-	11.84
-ควรมีการติดตาม ขยายผล	33.33	-	44.45	-	45.46	33.33	-	-	53.85	-	-	-	26.31
ต่อยอดโครงการ และประชาสัมพันธ์													
-จัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28.57	2.63
-สนับสนุนการใช้พลังงานแสงอาทิตย์	-	50.00	11.11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.29
-ควรมีการศึกษาปลูกพืชบริเวณโครงการและตลาดรองรับ	33.33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.66

ที่มา: จากการคำนวณ (2566)

6) สรุปผลการศึกษา

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมในปี 2564 ด้วยการบริหารจัดการพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (เหมาะสมเล็กน้อย: S3 และไม่เหมาะสม: N) ให้ได้รับการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพื้นที่ข้าวเป็นการทำเกษตรผสมผสาน แต่ยังไม่ได้มีการประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2564 มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ตามนโยบายของภาครัฐหรือไม่ ทิศนคติของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมเป็นอย่างไร เนื่องจากต้องรอรระยะเวลาของกิจกรรมด้านการเกษตรที่ไต่ลงไปในพื้นที่ของเกษตรกรที่หน่วยงานภาครัฐเข้าไปส่งเสริมผ่านไประยะหนึ่ง ก่อนจึงจะเห็นผลของการดำเนินการดังกล่าว ดังนั้น ผู้เสนอผลงานจึงได้ประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร และวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกร รวมถึงประเมินผลการดำเนินโครงการและทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนในพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม นำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจวางแผนการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา 4 ขั้นตอนหลัก และ 12 ขั้นตอนย่อย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นเกษตรกรปรับเปลี่ยนจากกิจกรรมนาข้าวเป็นเกษตรผสมผสานในปี 2564 จำนวน 371 ราย จากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรอยู่ในวัยกลางคน มีอายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของระบบการศึกษาในอดีต ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกเฉลี่ย 6 คนต่อครัวเรือน โดยอยู่ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 10.22 ไร่ต่อครัวเรือน โดยมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินเป็นโฉนดมากที่สุด ร้อยละ 62.23 ซึ่งได้กู้ยืมเงินร้อยละ 38.54 โดยเป็นลูกหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุดร้อยละ 75.52

ผลการดำเนินงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนในพื้นที่ไม่เหมาะสมปลูกข้าวเป็นเกษตรผสมผสาน พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการมีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 3,627.85 บาทต่อไร่ ค่าใช้จ่ายการผลิตเฉลี่ย 2,518.93 บาทต่อไร่ และได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 1,108.92 บาทต่อไร่ หลังเข้าร่วมโครงการมีมูลค่าผลผลิตเฉลี่ย 9,171.29 บาทต่อไร่ ค่าใช้จ่ายการผลิตเฉลี่ย 3,796.49 บาทต่อไร่ และได้รับผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 5,374.80 บาทต่อไร่ หรือเพิ่มขึ้น 4.85 เท่า สำหรับการประเมินผลตอบแทนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 371 ราย ที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10.00 จำนวน 333 ราย หรือร้อยละ 89.76 ของจำนวนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายได้สุทธิก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 11,000.52 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้สุทธิหลังเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 47,190.81 บาทต่อครัวเรือน จึงถือว่าผลการดำเนินงานของโครงการสำเร็จเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด ส่วนด้านความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ 4 ระดับ สรุปได้ว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการปรับเปลี่ยนเฉลี่ย 3.73 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3.74 อยู่ในระดับประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด

จากผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

(1) ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลทางเศรษฐกิจโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

(2) คณะทำงานขับเคลื่อนการใช้แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map) ใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน

(3) เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลทางเศรษฐกิจของโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้ที่ดินสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมพัฒนาที่ดิน

(4) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตและสถานีพัฒนาที่ดินใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาแนวทางเลือกการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

ข้อเสนอแนะของผู้เสนอผลงานมีดังนี้

(1) หน่วยงานภาครัฐควรใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ควบคู่ไปกับแผนการผลิตการตลาดสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถกำหนดพื้นที่การผลิตที่เหมาะสมเป็นการบริหารจัดการปริมาณสินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ โดยการควบคุมอุปทานการผลิตให้สอดคล้องกับอุปสงค์ความต้องการของตลาด ตามแนวทางนโยบายตลาดนำการผลิต เพื่อช่วยให้ราคาสินค้าเกษตรปรับตัวสูงขึ้นตามกลไกตลาด

(2) หน่วยงานภาครัฐควรเข้าไปส่งเสริม แนะนำ และถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการเกษตร เช่น การปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการผลิต การแก้ปัญหาโรคพืช ศัตรูพืช เป็นต้น รวมทั้งการติดตามผลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง

(3) ควรนำแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จมาเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรที่ต้องการเรียนรู้ได้มาศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการขยายผลทางอ้อม

(4) โครงการมีประโยชน์กับเกษตรกรเนื่องจากปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (เหมาะสมเล็กน้อย: S3 และไม่เหมาะสม: N) ไปสู่กิจกรรมการผลิตที่มีความเหมาะสม เพราะโครงการมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตส่งผลให้เป็นการลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานควรขยายผลโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ให้มีความเหมาะสมทางการเกษตรเพิ่มขึ้น สำหรับสินค้าทางการเกษตรควรผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยบูรณาการในหลายภาคส่วน

4) ขั้นตอนการจัดทำรายงานและเผยแพร่ข้อมูล

4.1) จัดทำรายงานเอกสารวิชาการ

การจัดทำรายงานเอกสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์จะดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ ตามรูปแบบและวิธีการจัดทำรายงานเอกสารวิชาการการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

(1) บทสรุปผู้บริหาร

(2) บทที่ 1 ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการศึกษา ระยะเวลา และสถานที่ดำเนินการ ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ นิยามศัพท์

(3) บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกร

(4) บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทน ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของเกษตรกร ผลการประเมินเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ด้านผลตอบแทน ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ) และปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

(5) สรุปผลและข้อเสนอแนะ

แต่อย่างไรก็ตาม ในแต่ละขั้นตอนผู้เสนอผลงานได้ดำเนินการสรุปและเขียนรายงานเอกสารวิชาการใน 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) แบบตาราง เพื่อให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่กะทัดรัดและสะดวกต่อการเปรียบเทียบ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งแบบตารางจะแสดงรูปแบบของสถิติเพื่อการวิเคราะห์ และ (2) ไม่ได้อยู่ในรูปแบบตาราง เป็นการพรรณนาเรื่องผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนก่อนจะสุดท้ายที่ผู้เสนอผลงานต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการเขียนรายงานเพื่อนำเสนอผลไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนางาน/โครงการที่ประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.2) นำเสนอข้อมูลผลงาน

การนำเสนอผลงานวิชาการเรื่องการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม หลังจากดำเนินการจัดทำรายงานแล้วเสร็จในขั้นตอนที่ผ่านมา ผู้นำเสนอผลงานจะต้องนำเอกสารวิชาการเสนอต่อคณะกรรมการด้านเศรษฐกิจที่ดินและคณะกรรมการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินในลำดับต่อไป เพื่อให้คณะกรรมการในแต่ละระดับพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์และถูกต้องมากขึ้น และเกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน และเกษตรกร

4.3) เผยแพร่ผลการศึกษา

การเผยแพร่ผลการศึกษารื่องการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เป็นขั้นตอนหลังจากผู้นำเสนอผลงานได้นำเสนอผลงานเอกสารวิชาการต่อคณะกรรมการด้านวิชาการในแต่ละระดับแล้ว พร้อมปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนต่อจากนี้เป็นขั้นตอนการเผยแพร่ผลการศึกษากันช่องทางต่าง ๆ อาทิเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)) เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดหรือผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ตัวอย่างการเผยแพร่ข้อมูลโดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์: รายงานเอกสารวิชาการฉบับสมบูรณ์

ภาพที่ 6 การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (รายงานเอกสารวิชาการ)

ตัวอย่างการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : เฟซบุ๊กของกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร

ภาพที่ 7 การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เฟซบุ๊กกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร)

4.3 เป้าหมายของผลงาน

องค์กร

1) ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลทางเศรษฐกิจโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

2) คณะทำงานขับเคลื่อนการใช้แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map) ใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน

ผู้ปฏิบัติงาน

1) เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลทางเศรษฐกิจของโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมพัฒนาที่ดิน

2) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตและสถานีพัฒนาที่ดินใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาแนวทางเลือกการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

เกษตรกร

1) มีแหล่งศึกษาดูงานภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น

2) เกษตรกรปรับเปลี่ยนต่อเนื่อง

3) ครบถ้วนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และอยู่ดีมีสุข

5. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

5.1 เชิงปริมาณ

5.1.1 ได้ข้อมูลเชิงสถิติภาวะเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

5.1.2 ได้ข้อมูลเชิงสถิติค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

5.1.3 ได้ข้อมูลเชิงสถิติการประเมินผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

5.1.4 ได้ข้อมูลพิถีพิถันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

5.1.5 ได้เอกสารวิชาการฉบับเต็มรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 1 ชุด

5.2 เชิงคุณภาพ

5.2.1 หน่วยงานกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคม ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน และข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานโครงการไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาโครงการให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรไทยเพิ่มขึ้น

5.2.2 เกษตรกรไทยสามารถนำความรู้จากแปลงเกษตรกรตัวอย่างไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง และส่งผลให้มีแปลงศึกษาดูงานด้านการเกษตรที่ประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้น

6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

6.1 ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลทางเศรษฐกิจโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

6.2 คณะทำงานขับเคลื่อนการใช้แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map) ใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน

6.3 เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลทางเศรษฐกิจของโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้ที่ดินสอดคล้องกับแผนปฏิรูปราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมพัฒนาที่ดิน

6.4 เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตและสถานีพัฒนาที่ดินใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาแนวทางเลือกการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

7. ความยุ่งยากและความซับซ้อนในการดำเนินการ

7.1 การวางแผนลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล ต้องประสานขอข้อมูลจากพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 1 – 12 เกี่ยวกับพิกัดแปลงปลูกที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมตัวแปรที่ต้องควบคุมคือแปลงของเกษตรกรที่ทำการผลิตและได้รับผลผลิตแล้ว โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลแล้วตรวจสอบข้อมูลที่จัดเก็บว่ามีความสมบูรณ์สามารถใช้เป็นตัวแทนเกษตรกรที่ได้หรือไม่

7.2 กระบวนการจัดทำตารางจัดเก็บข้อมูลเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ต้องใช้เวลาตรวจสอบความถูกต้องค่อนข้างมาก เนื่องจากข้อมูลเกษตรกรมีหลายมิติ

7.3 การใช้โปรแกรมประมวลผลเชิงสถิติต้องมีความรู้ความเข้าใจเพื่อนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ประเมินผลด้านเศรษฐกิจที่ดิน

7.4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เช่น ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน การประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น ต้องดำเนินการหลายขั้นตอนซึ่งต้องใช้ความรอบคอบอย่างมากเพื่อให้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่มีความหลากหลายให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

8.1 การใช้ Agri-Map Mobile ในบางพื้นที่มีปัญหา เนื่องจากระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตอ่อนส่งผลต่อการจัดเก็บข้อมูลพิกัดปลูก/พิกัดสัมภาษณ์เกษตรกร

8.2 การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคม ภาวะการผลิต และทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ ในบางเดือนไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลของเกษตรกรได้ เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝนและหรือเกษตรกรไม่อยู่ในแปลงเกษตร

8.3 บุคลากรบางรายยังขาดความรู้ทักษะในการใช้โปรแกรมประมวลผลเชิงสถิติ รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการประเมินผลด้านเศรษฐกิจที่ดิน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 หน่วยงานภาครัฐควรใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ควบคู่ไปกับแผนการผลิตการตลาดสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถกำหนดพื้นที่การผลิตที่เหมาะสม เป็นการบริหารจัดการปริมาณสินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ โดยการควบคุมอุปทานการผลิตให้สอดคล้องกับอุปสงค์ความต้องการของตลาด ตามแนวทางนโยบายตลาดนำการผลิต เพื่อช่วยให้ราคาสินค้าเกษตรปรับตัวสูงขึ้นตามกลไกตลาด

9.2 หน่วยงานภาครัฐควรเข้าไปส่งเสริม แนะนำ และถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการเกษตร เช่น การปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการผลิต การแก้ปัญหาโรคพืช ศัตรูพืช เป็นต้น รวมทั้งการติดตามผลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง

9.3 ควรนำแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จมาเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรที่ต้องการเรียนรู้ได้มาศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการขยายผลทางอ้อม

9.4 โครงการมีประโยชน์กับเกษตรกรเนื่องจากปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (เหมาะสมเล็กน้อย: S3 และไม่เหมาะสม: N) ไปสู่กิจกรรมการผลิตที่มีความเหมาะสม เพราะโครงการมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตส่งผลให้เป็นการลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้น หน่วยงานควรขยายผลโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ให้มีความเหมาะสมทางการเกษตรเพิ่มขึ้น สำหรับสินค้าทางการเกษตรควรผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยบูรณาการในหลายภาคส่วน

10. การเผยแพร่ผลงาน

10.1 เผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เฟซบุ๊กของกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร เป็นต้น

10.2 เผยแพร่โดยนำเสนอข้อมูลผลงานต่อคณะทำงานวิชาการด้านเศรษฐกิจที่ดิน/คณะทำงานวิชาการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

10.3 เผยแพร่โดยการเวียนหนังสือกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร ที่ กษ 0837.03/378 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2566 เรื่อง การประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม

11. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

11.1 นางสาววัลยา บุญเลิศ ตำแหน่งเศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สัดส่วนของผลงาน 5% มีหน้าที่ช่วยสำรวจเก็บข้อมูล ร่วมศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการ

1.2 นายธนกฤต ผลเกลี้ยง ตำแหน่งเศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สัดส่วนของผลงาน 5% มีหน้าที่ช่วยสำรวจเก็บข้อมูล ร่วมศึกษาวิเคราะห์ และดำเนินการ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
 (นายสุภัทรชัย โอพารากิจกุลชัย)
 ตำแหน่ง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
 ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
1) นางสาววัลยา บุญเลิศ	
2) นายธนฤต ผลเกลี้ยง	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
 (นายชาคริต อินนระ)
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
 ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)
 (นายอาทิตย์ สุขเกษม)
 ตำแหน่ง รองอธิบดีด้านวิชาการ
 รักษาการแทน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
 ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
 อีกหนึ่งระดับเว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลเดียวกัน ก็ให้คำรับรองหนึ่งระดับได้

รายการอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560. คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map). กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2564. เขตเกษตรกรรมประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม จากนาข้าวเป็นเกษตรผสมผสาน ปี 2564. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. แผนปฏิบัติราชการ กรมพัฒนาที่ดิน ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาที่ดิน.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2565. คู่มือ Agri-Map ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีตามระดับความเหมาะสมของที่ดิน (Online). <http://agri-map-online.moac.go.th>, 15 ธันวาคม 2565.
- กฤษฎา เอี่ยมฐานนท์. 2557. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- คณะเศรษฐศาสตร์. 2557. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดารณี ศรีสง่า. 2557. วิธีการปฏิบัติงานเขตพัฒนาที่ดินสำหรับเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- ธนกิจ สุขสันติติก. 2559. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ตำบลอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ไพจิตร ชัยสิทธิ์. 2558. แนวทางการบริหารจัดการเขตการใช้ที่ดินสำหรับพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ในส่วนของเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

ภูวดล เมณกุล. 2559. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการรับจำนำมันสำปะหลังในจังหวัดกำแพงเพชร. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มงคล ปานศรี. 2562. ความพึงพอใจของผู้โดยสารภายในประเทศชาวไทยด้านคุณภาพบริการของท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการองค์กร, มหาวิทยาลัยเกริก.

รังสรรค์ โฉมยา. ม.ป.ป. สเกลคู่ มิติใหม่ในการใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Online). http://thesis.swu.ac.th/swuarticle/Ed_Tech/Ed_Techv13n1p145.pdf, 15 ธันวาคม 2565

ราชกิจจานุเบกษา. 2551. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551. เล่มที่ 125 ตอนที่ 27ก.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: นาน มีบุคคัพบลิคชั่น.

วรัทยา พรหมสมุท. 2555. ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่มีต่อความสำคัญของปัญหาสังคมศึกษาเฉพาะกรณี เด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลา. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศูนย์ประเมินผล. 2551. คู่มือวิทยาการการฝึกอบรมหลักสูตรการติดตามและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร. 2565. คำนิยามข้อมูลสถิติการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

สมศักดิ์ เพียบพร้อม. 2531. การจัดการฟาร์มประยูคต์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สัตตยา กระแสร์ชล. 2538. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งอุทยานสายใจธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สีสอน แสนทะวีสุก. 2561. การศึกษาความรู้และทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เมืองปากช่องแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สอนของพ่อ สถิตในดวงใจ. 2561. **ทัศนคติต่อประเภทของข่าวและความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับสารที่ส่งผลต่อการปรับตัวเชิงกลยุทธ์ของ MANAGER ONLINE.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อภิวัดน์ รัตนวราหะ. 2558. **เศรษฐกิจที่ดินของประเทศไทย : ทัศนสถานภาพความรู้.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อักษร สมประสงค์. 2549. **ศึกษาแนวความคิดการจัดสวัสดิการในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์สำหรับพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด.** การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามใช้สัมภาษณ์เกษตรกร

แบบสอบถามเกษตรกรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวอย่างที่.....

หน่วยที่ดินที่.....

ระดับความเหมาะสม.....

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

ที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวเป็นเกษตรผสมผสาน

[illegible]

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศ () ชาย () หญิง อายุ..... ปี

1.2 การศึกษา () ไม่รู้หนังสือ () อ่านออกเขียนได้ (โดยไม่ได้เรียนหนังสือ)

() ประถมศึกษา () ม.ต้น () ม.ปลาย/ปวช

() อนุปริญญา/ปวส. () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

1.3 ท่านเป็นหมอดินอาสาหรือไม่ () เป็น () ไม่เป็น

1.4 พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการไร่

1.5 หนังสือสำคัญในที่ดิน () โฉนด.....ไร่ () ส.ท.ก.ไร่ () ส.ป.ก.4-01.....ไร่

(เฉพาะที่เข้าร่วมโครงการ) () น.ส.3ก.ไร่ () ส.ค.1.....ไร่ () น.ส.3.....ไร่

() อื่น ๆ (ระบุ)ไร่

2. เศรษฐกิจและสังคม

2.1 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน.....บาทต่อเดือน

2.2 รายได้ของครัวเรือนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ

() ในการเกษตร จำนวน.....บาทต่อปี

() นอกการเกษตร จำนวน.....บาทต่อปี (เงินเดือน หรือเงินรับจ้างอื่น ๆ)

2.3 การกักเงิน (เฉพาะที่ลงทุนในโครงการนี้เท่านั้น)

() ไม่มี

() มี จำนวนเงิน.....บาท ภูจากที่ไหน..... ดอกเบี้ยร้อยละ.....ต่อปี

2.4 สมาชิกและแรงงานเกษตรในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน จำนวนแรงงานที่ทำการเกษตร.....คน

2.5 กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน เฉพาะที่ได้รับในโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ () แหล่งน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว)

() ปรับพื้นที่ () อื่น ๆ (ระบุ)

2.6 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม () มากที่สุด () มาก () น้อย () น้อยที่สุด

2.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ () มากที่สุด () มาก () น้อย () น้อยที่สุด

2.8 ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับโครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมไปแนะนำเกษตรกรรายอื่นหรือไม่

() แนะนำ () ไม่แนะนำ เนื่องจาก.....

2.9 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อยอดโครงการ

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1)	1)
2)	2)
3)	3)

ชื่อ/นามสกุลเกษตรกร.....

3. ต้นทุนและผลตอบแทน (กิจกรรมการผลิต ปี 2564 ในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N) เท่านั้น) เฉพาะพืชที่ให้ผลผลิตแล้วเท่านั้น

รายการ	ตัวอย่าง ก่อนเข้าร่วม โครงการ พืชเดิม (ข้าว)	ก่อนเข้าร่วม โครงการ พืชเดิม (ข้าว)	ตัวอย่าง หลังเข้าร่วม เช่น กล้าย มะละกอ พืชผัก ไก่ เป็ด ปลานิล เป็นต้น	หลังเข้าร่วมโครงการ พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรกรผสมผสาน)					
				พืช (ระบุ)	พืช (ระบุ)	พืช (ระบุ)	ประมง (ระบุ)	ปศุสัตว์ (ระบุ)	รวมพืช+ ประมง+ ปศุสัตว์ หลังเข้าร่วม
1. พื้นที่เข้าร่วมโครงการ (ไร่)	xx		3 ไร่						
2. พื้นที่ปลูก (ไร่)*	3 ไร่		2.5 ไร่						
3. ผลผลิตที่ได้รับ (กิโลกรัม)	1,200 กก.		-						
4. ราคาเฉลี่ย (บาทต่อกิโลกรัม)	7 บาท		-						
5. รายได้จากผลผลิต (บาท)*	8,400 บาท		15,000 บาท						
6. ต้นทุนทั้งหมด (บาท)*	8,250 บาท		11,800 บาท						
- ค่าพันธุ์	1,200 บาท		2,000 บาท						
- ค่าปุ๋ยเคมี	3,000 บาท		3,000 บาท						
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	500 บาท		500 บาท						
- ค่าสารเคมี	1,000 บาท		1,500 บาท						
- ค่าน้ำมัน/ค่าไฟฟ้า	50 บาท		300 บาท						
- ค่าอาหารสัตว์	-		500 บาท						
- ค่าแรงงาน	2,000 บาท		3,000 บาท						
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	500 บาท		1,000 บาท						
7. รายได้สุทธิ (ข้อ 5 ลบ ข้อ 6)	150 บาท		3,200 บาท						
8. B/C (นำข้อ 5หาร ข้อ 6)	1.02		1.27						
9. รายได้สุทธิต่อไร่ (บาท)* (ข้อ 7 หาร ข้อ 2)	50 บาท/ไร่		1,280 บาท/ไร่						

รายการ	ตัวอย่าง ก่อนเข้าร่วม โครงการ พืชเดิม (ข้าว)	ก่อนเข้าร่วม โครงการ พืชเดิม (ข้าว)	ตัวอย่าง หลังเข้าร่วม เช่น กล้วย มะละกอ พืชผัก ไก่ เป็ด ปลานิล เป็นต้น	หลังเข้าร่วมโครงการ พืชปรับเปลี่ยน (เกษตรกรผสมผสาน)					
				พืช (ระบุ)	พืช (ระบุ)	พืช (ระบุ)	ประมง (ระบุ)	ปศุสัตว์ (ระบุ)	รวมพืช+ ประมง+ ปศุสัตว์ หลังเข้าร่วม
10. การกระจายผลผลิต	(☒) บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไปจำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย	(☒) บริโภค () แลกเปลี่ยน (☒) นำไปจำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย	() บริโภค () แลกเปลี่ยน () นำไป จำหน่าย

หมายเหตุ: *จำเป็นต้องตอบ (ข้อ 2 ข้อ 5 ข้อ 6 และข้อ 9)

ข้อ 8 B/C มากกว่า 1 แสดงว่าคุ่มค่าในการลงทุน

ข้อ 9 รายได้สุทธิต่อไร่หลังเข้าร่วมโครงการมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ แสดงว่าคุ่มค่าต่อการลงทุน

ภาคผนวก ข
พื้นที่สำรวจข้อมูลเกษตรกรรมภาคสนาม

พื้นที่สำรวจข้อมูลเกษตรกรรมภาคสนาม

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
8	ราษฎร์พัฒนา	พัฒนานิคม	พัฒนานิคม	ลพบุรี
13	โคกหม้อ	พัฒนานิคม	พัฒนานิคม	ลพบุรี
1	สะแกราบ	สะแกราบ	โคกสำโรง	ลพบุรี
7	สะแกราบ	สะแกราบ	โคกสำโรง	ลพบุรี
8	สะแกราบใต้	สะแกราบ	โคกสำโรง	ลพบุรี
13	โคกแจงใหญ่	สะแกราบ	โคกสำโรง	ลพบุรี
9	วัดชนไก่	บางพึ่ง	บ้านหมี่	ลพบุรี
4	อีไค้	นาวงษ์หิน	พนัสนิคม	ชลบุรี
7	เนินคำ	นาเร็ก	พนัสนิคม	ชลบุรี
10	หนองเรือ	ท่าตะเกียบ	ท่าตะเกียบ	ฉะเชิงเทรา
9	ห้วยตะปอก	คลองตะเกรา	ท่าตะเกียบ	ฉะเชิงเทรา
22	สันติสุข	คลองตะเกรา	ท่าตะเกียบ	ฉะเชิงเทรา
2	ซับตารี	ทุ่งขนาน	สอยดาว	จันทบุรี
1	วังดินสอ	วังท่าช้าง	กบินทร์บุรี	ปราจีนบุรี
2	สารภี	สารภี	หนองบุญมาก	นครราชสีมา
3	โคกเปราะหอม	พลสงคราม	โนนสูง	นครราชสีมา
8	โนนตะแบง	หนองตะไค้	สูงเนิน	นครราชสีมา
4	โนนระเวียง	บ้านเจียง	ภักดีชุมพล	ชัยภูมิ
4	หนองขาม	บ้านเพชร	ภูเขียว	ชัยภูมิ
13	ฝายพญานาค	ธาตุทอง	ภูเขียว	ชัยภูมิ
4	รังงาม	รังงาม	เนินสง่า	ชัยภูมิ
8	หนองดินดำ	หนองคู	บ้านแท่น	ชัยภูมิ
8	หนองแดง	ช่องสามหมอ	คอนสวรรค์	ชัยภูมิ
10	หนองหอยเหนือ	กุดชุมแสง	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ
14	วังกะทะ	วังตะเฆ่	หนองบัวระเหว	ชัยภูมิ
1	หนองจิก	หายโศก	พุทไธสง	บุรีรัมย์
3	สวนใหม่	กระสัง	กระสัง	บุรีรัมย์
2	โนนศรีสุข	หนองโบสถ์	นางรอง	บุรีรัมย์
15	ลุงตะไค้	สะเดา	นางรอง	บุรีรัมย์
4	หนองกบ	หนองใหญ่	สตึก	บุรีรัมย์
1	เมืองแฝก	เมืองแฝก	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์
5	หนองสองห้อง	เมืองแฝก	ลำปลายมาศ	บุรีรัมย์

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
3	ตลาดแย้	ถาวร	เฉลิมพระเกียรติ	บุรีรัมย์
9	โนนกลาง	ถาวร	เฉลิมพระเกียรติ	บุรีรัมย์
16	บัว	จรเข้มาก	ประโคนชัย	บุรีรัมย์
6	ตะกอยอด	บ้านขบ	สังขะ	สุรินทร์
9	โพธิ์ศรีธาตุ	เกาะแก้ว	สำโรงทาบ	สุรินทร์
13	โคกลำดวน	หนองเหล็ก	ศีขรภูมิ	สุรินทร์
1	หนองไฮ	หนองไฮ	สำโรง	อุบลราชธานี
3	โอด	ท่าเมือง	ดอนมดแดง	อุบลราชธานี
4	ทุ่งใต้	หนองเหล่า	ม่วงสามสิบ	อุบลราชธานี
10	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี
11	โนนกลาง	โนนกลาง	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี
1	หนองหว่า	หนองแก้ว	เมืองศรีสะเกษ	ศรีสะเกษ
1	โนนยาง	โนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร
2	โนนยาง	โนนยาง	หนองสูง	มุกดาหาร
5	คอนสาย	สามัคคี	เลิงนกทา	ยโสธร
15	หวาย	สามัคคี	เลิงนกทา	ยโสธร
5	คำสว่างน้อย	วังตามัว	เมืองนครพนม	นครพนม
1	นาแก้ว	นาแก้ว	เมืองอำนาจเจริญ	อำนาจเจริญ
3	โนนหนามแพ่ง	โนนหนามแพ่ง	เมืองอำนาจเจริญ	อำนาจเจริญ
9	โคกกลาง	นาเวียง	เสนางคนิคม	อำนาจเจริญ
6	บ่อการ	บ่อการ	เมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด
8	เขวาสู่	สระบัว	ปทุมรัตน์	ร้อยเอ็ด
8	หนองหงษ์	นาเมือง	เสลภูมิ	ร้อยเอ็ด
17	หนองตาไถ่	ดุกอ้ง	หนองฮี	ร้อยเอ็ด
3	สว่างเหนือ	เมยวดี	เมยวดี	ร้อยเอ็ด
5	หนองเมย	เมยวดี	เมยวดี	ร้อยเอ็ด
4	โนนสีดา	หนองใหญ่	ศรีสมเด็จ	ร้อยเอ็ด
3	หนองทุ่ม	โนนแดง	โนนศิลา	ขอนแก่น
6	คำคันไช้	คำแคน	มัญจาคีรี	ขอนแก่น
5	โจดใหญ่	ใหม่นาเพียง	แวงใหญ่	ขอนแก่น
10	ป่าปอ	ป่าปอ	บ้านไผ่	ขอนแก่น
6	หนองโนทับม้า	หนองคู	นาइन	มหาสารคาม
12	สว่าง	หนองจิก	บรบือ	มหาสารคาม
5	โนนสูง	โนนสูง	ยางตลาด	กาฬสินธุ์

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
5	สะอาดไชยศรี	สะอาดไชยศรี	ดอนจาน	กาฬสินธุ์
6	น้ำคำ	ภูแล่นช้าง	นาคู	กาฬสินธุ์
8	โนนตู	บ้านฝาง	สระใคร	หนองคาย
9	โคก	วัดหลวง	โพนพิสัย	หนองคาย
7	นาแสงสาคร	นาแสง	ศรีวิไล	บึงกาฬ
10	โนนสง่า	ซาง	เซกา	บึงกาฬ
5	คู	บ้านขาว	เมืองอุดรธานี	อุดรธานี
2	เหล่าวิชา	นาชุมแสง	ทุ่งฝน	อุดรธานี
7	โนนทอง	เชียงเพ็ง	กุดจับ	อุดรธานี
15	โนนสะอาด	เขื่อน้ำ	บ้านผือ	อุดรธานี
2	โนนงาม	หนองสวรรค์	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู
5	นาไร่	ดงมะไฟ	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
8	นาทับควาย	หนองบัวใต้	ศรีบุญเรือง	หนองบัวลำภู
1	บะนกทา	หนองสนม	วานรนิวาส	สกลนคร
8	โคกสามัคคี	ต้นผึ้ง	พังโคน	สกลนคร
17	กุดสะกอย	โพธิ์ไพศาล	กุสุมาลย์	สกลนคร
12	นayangดิน	กองแขก	แม่แจ่ม	เชียงใหม่
18	นayangดิน	กองแขก	แม่แจ่ม	เชียงใหม่
2	ป่าปู้	ผาบ่อง	เมืองแม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน
1	วัวแดง	แม่สา	เวียงสา	น่าน
2	ยังแบ	แม่สา	เวียงสา	น่าน
3	ทุ่งศรี	ทุ่งศรี	ร้องกวาง	แพร่
1	หลวง	เชียงม่วน	เชียงม่วน	พะเยา
4	สระใต้	สระ	เชียงม่วน	พะเยา
5	ท่าม่าน	เชียงม่วน	เชียงม่วน	พะเยา
6	หาลายกุง	เชียงม่วน	เชียงม่วน	พะเยา
9	กลาง	เชียงม่วน	เชียงม่วน	พะเยา
6	วังอวน	สันมะค่า	ป่าแดด	เชียงราย
2	วังขวัญ	วังโพรง	เนินมะปราง	พิษณุโลก
5	ปลวกงาม	ชมพู่	เนินมะปราง	พิษณุโลก
2	นาอิน	นาอิน	พิชัย	อุตรดิตถ์
6	นาอิน	นาอิน	พิชัย	อุตรดิตถ์
10	บ้านนา	นางั่ว	เมืองเพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์
2	นาตะกรูด	ศรีเทพ	ศรีเทพ	เพชรบูรณ์

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
8	เกาะลำโพง	ศรีเทพ	ศรีเทพ	เพชรบูรณ์
4	คลองกระโพน	บ้านโพน	หนองไผ่	เพชรบูรณ์
3	ห้วยไต้	บ้านห้วย	หล่มสัก	เพชรบูรณ์
1	หนองชุมแสง	หนองแสง	บึงสามพัน	เพชรบูรณ์
9	โคกสะอาด	กันจุก	บึงสามพัน	เพชรบูรณ์
2	น้ำพร	ปากตม	เขียงคาน	เลย
2	หนองอีเนี้ย	โนนปอแดง	ผาขาว	เลย
9	ห้วยหอม	ห้วยหอม	ตาคี	นครสวรรค์
5	ถนนน้อย	ถาวรวัฒนา	ทรายทองวัฒนา	กำแพงเพชร
24	ใหม่คลองสะพานช้าง	ปางมะค่า	ชาณุวรลักษบุรี	กำแพงเพชร
2	หนองตาฉาว	เขากระปุก	ท่ายาง	เพชรบุรี
1	ทุ่งจับยวน	ห้วยทรายเหนือ	ชะอำ	เพชรบุรี
10	ปายาง	ท้ายสำเภา	พระพรหม	นครศรีธรรมราช
1	เกาะยวน	ท่ากระดาน	คีรีรัฐนิคม	สุราษฎร์ธานี
7	ควนติหมุน	ปากบาง	เทพา	สงขลา
2	กาแบง	แหลมสน	ละงู	สตูล
3	บุโบย	แหลมสน	ละงู	สตูล
4	สนกลาง	แหลมสน	ละงู	สตูล
6	สนใหม่	แหลมสน	ละงู	สตูล

ภาคผนวก ค
โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ที่มีความไม่เหมาะสม (N) ให้ได้รับการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สังคม และเศรษฐกิจ

1.2 เพื่อส่งเสริมสนับสนุน จูงใจ ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ที่มีความไม่เหมาะสม (N)

1.3 เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการปรับเปลี่ยนการผลิต

2. Work Flow กระบวนการทำงาน

2.1 การเตรียมการโครงการ Zoning by Agri-Map ดำเนินการโดยให้หน่วยงานภูมิภาคระดับ COO โดยมีสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด พิจารณาเสนอข้อมูลพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมจาก Agri-Map และวิเคราะห์พื้นที่เพื่อพิจารณาสินค้า จากข้อมูลกายภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) และพื้นที่ที่มีความไม่เหมาะสม (N) กับพืชที่เป็น Top 4 ของจังหวัด วิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ/กลุ่มจังหวัด สินค้า champion พืช GI และเกษตรอินทรีย์ ร่วมกับข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคม การคมนาคมขนส่ง (Logistics) แหล่งรับซื้อ/โรงงาน/สหกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดกิจกรรมการปรับเปลี่ยน งบประมาณ พร้อมทั้งจัดทำแผนบูรณาการและแผนปฏิบัติ โดยมีหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการร่วมกัน เพื่อสร้างการปรับเปลี่ยน โดยใช้กลไก ศพก. เครือข่ายภายในจังหวัดและประชารัฐ เพื่อยกระดับคนและการบริหารจัดการ

2.2 กระบวนการดำเนินงานและวางแผนการผลิต

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
1		- รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - เตรียมความพร้อมบุคลากร	กณผ.	ต.ค.		
2		- ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้หน่วยงานในพื้นที่ทราบ	กณผ. /สพด.	พ.ย.		
3		- ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้เกษตรกร - ลงสำรวจพื้นที่ พบผู้นำชุมชน หมอพื้นบ้าน ตัวแทนเกษตรกร	สพด.	พ.ย.		
4		- รับสมัครเกษตรกรที่ - ลงดูแปลงเกษตรกรที่จะดำเนินการ - วางแผนการผลิตพืชใหม่	สพด.	พ.ย.- มี.ค.		
5		- สพด. ร่วมกับ สทช. ออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตให้เหมาะสมกับการปรับเปลี่ยนเป็นสินค้าชนิดใหม่	สทช. /สพด.	มี.ค.- เม.ย.		
6		- ส่งแบบการก่อสร้างพร้อมประเมินราคาการดำเนินงานให้ กผง. และ กค. เพื่อตรวจสอบและอนุมัติจัดสรรงบประมาณต่อไป	สพด.	เม.ย.- พ.ค.		
7		- กำหนดและจัดสรรงบประมาณการดำเนินโครงการฯ	กผง. / กค.	พ.ค.- มิ.ย.		
8		- การดำเนินการปรับเปลี่ยน - ดำเนินการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง - ปรับปรุงดิน - ปลูกพืช	สพด.	มิ.ย.- ก.ย.		
9		- รายงานผลผ่านระบบ - รายงานผลให้ สคก.	- สพด. - กณผ.	มิ.ย.- ก.ย.		
10		- จัดทำสรุปผลสัมฤทธิ์ของโครงการรายหน่วยงานและกิจกรรมในรูปแบบรายงานพร้อมภาพประกอบ	กณผ.	ต.ค. (ของปีงบประมาณถัดไป)		

3. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3.1 กำหนดพื้นที่เป้าหมายจากพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (S3 และ N) จากข้อมูล Agri-Map พบว่าประเทศไทย มีพื้นที่ที่มีความไม่เหมาะสม (S3 และ N) เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวจำนวน 8.54 ล้านไร่ ให้ดำเนินการ กำหนดพื้นที่เป้าหมายจากพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในจังหวัดและวิเคราะห์ความเหมาะสม เพื่อปลูกพืชทดแทน จาก Agri-Map Online ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น กำหนด พื้นที่เป้าหมายจาก Agri-Map เป็นลำดับชั้นจาก จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน จนถึงกลุ่มเกษตรกร ระบุการผลิต สินค้าเดิมและสินค้าที่ต้องการปรับเปลี่ยนการผลิต

3.2 ขั้นตอนการปรับเปลี่ยนการผลิตเมื่อผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่จากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) แล้ว และเกษตรกรทราบว่าพืชที่ปลูกในปัจจุบันอยู่ในระดับไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้หน่วยงานในพื้นที่ทราบ
- ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้เกษตรกร
- รับสมัครเกษตรกรที่สนใจและต้องการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตใหม่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (พร้อมทั้งระบุจำนวนเนื้อที่ที่จะปรับเปลี่ยน)
- เจ้าหน้าที่เสนอกิจกรรมทางเลือกการปรับเปลี่ยนให้กับเกษตรกร ลำดับแรก ได้แก่ พืชที่เป็นสินค้าบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI Thai) ของแต่ละพื้นที่ ลำดับถัดไป ได้แก่ พืชเศรษฐกิจหลัก 13 ชนิด พืชทางเลือกชนิดอื่น ๆ ไม้เศรษฐกิจ 58 ชนิด หรือกิจกรรมบางประเภท เช่น ปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือเพาะเลี้ยงแมลง เศรษฐกิจ ตามลำดับ
- เมื่อเกษตรกรได้คัดเลือกพืชหรือกิจกรรมที่จะปรับเปลี่ยนได้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินแต่ละจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นจากหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนทางและจัดทำแผนการปรับเปลี่ยนการผลิต
- ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการรายจังหวัด โดยสนับสนุนกิจกรรมการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่และขับเคลื่อนผ่าน ศพก.
- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อหาแปลงต้นแบบและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สำหรับเป็นพื้นที่ตัวอย่างสู่การขยายผลให้เกษตรกรรายอื่น
- ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานโดยคณะท างานขับเคลื่อนการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
- ประเมินผลโครงการในภาพรวมในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- จัดทำแผนงาน/งบประมาณ รายงานประจำปีในระยะต่อไป

4. แบบฟอร์มที่ใช้

4.1 กระบวนการสำรวจความต้องการเกษตรกร

- แบบฟอร์ม Zoning 01 แบบบันทึกข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าใน พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (S3, N) ภายใต้โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

Zoning 01

แบบบันทึกข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N)
ภายใต้โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ☐ กว. ☐ กส. ☐ ส.ป.ก. ☐ ม. ☐ ป. ☐ พ. ☐ ก. ☐ อ. ☐ อื่นๆ (ระบุ) _____ ผู้เก็บข้อมูล _____ โทร. _____ วันที่ให้ข้อมูล _____																							
1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร 1.1 ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่บัตรประชาชน _____ ที่อยู่ (ปัจจุบัน) _____ หมู่ที่ _____ ชื่อบ้าน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____ จังหวัด _____ โทร. _____ 1.2 ที่ตั้งแปลง* พิกัด UTM Zone ☐ 47 ☐ 48 N. _____ E. _____ พื้นที่ _____ ไร่ ประเภทหนังสือสำคัญที่ดิน ☐ โฉนด ☐ น.ส.3 ☐ น.ส.3 ก. ☐ ส.ค.1 ☐ ส.ป.ก.4-01 กลุ่มแปลง _____ ไร่ _____ ☐ ก.สน.3 ☐ ก.สน.5																							
2. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ให้ระบุรายละเอียดของพื้นที่แปลงปรับเปลี่ยน) แปลงที่ 1 พิกัด UTM Zone ☐ 47 ☐ 48 N. _____ E. _____ พื้นที่ก่อนการปรับเปลี่ยน (สินค้าเดิม) ☐ ข้าว พื้นที่ _____ ไร่ ☐ อ้อย พื้นที่ _____ ไร่ ☐ มันสำปะหลัง พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ _____ ไร่ ☐ สับปะรด พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ยางพารา พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ปาล์มน้ำมัน พื้นที่ _____ ไร่ ☐ มะพร้าว พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ลำไย พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ไม้ผล (ทุเรียน เงาะ มังคุด) พื้นที่ _____ ไร่ ☐ กาแฟ พื้นที่ _____ ไร่ ☐ อื่นๆ (ระบุ) _____ พื้นที่ _____ ไร่ พื้นที่หลังการปรับเปลี่ยน (สินค้าใหม่) ☐ พืช (ระบุชนิด) _____ พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ประมง พื้นที่ _____ ไร่ ☐ ปศุสัตว์ ☐ พืชอาหารสัตว์ (ระบุชนิด) _____ พื้นที่ _____ ไร่ ☐ โคเนื้อ จำนวน _____ ตัว ☐ กระบือ จำนวน _____ ตัว ☐ แพะ จำนวน _____ ตัว ☐ อื่นๆ จำนวน _____ ตัว ☐ โคเนื้อ จำนวน _____ ตัว ☐ เกษตรผสมผสาน พื้นที่ _____ ไร่ สินค้าหลัก คือ _____																							
ผลการดำเนินงานการปรับเปลี่ยนการผลิต <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th style="width: 60%;">กิจกรรม</th> <th style="width: 20%;">ร้อยละความสำเร็จ</th> <th style="width: 20%;">วันที่ดำเนินงานแล้วเสร็จ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. สำรวจพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N) โดยใช้แผนที่ Agri-Map</td> <td>20 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2. ถ่ายทอดแผนสู่จังหวัด</td> <td>10 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3. ประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนรายจังหวัด</td> <td>10 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>4. ดำเนินการปรับเปลี่ยนการผลิต (พืช/ประมง/ปศุสัตว์/เกษตรผสมผสาน)</td> <td>50 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5. รายงานความก้าวหน้า</td> <td>10 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>รวม</td> <td>100 %</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			กิจกรรม	ร้อยละความสำเร็จ	วันที่ดำเนินงานแล้วเสร็จ	1. สำรวจพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N) โดยใช้แผนที่ Agri-Map	20 %		2. ถ่ายทอดแผนสู่จังหวัด	10 %		3. ประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนรายจังหวัด	10 %		4. ดำเนินการปรับเปลี่ยนการผลิต (พืช/ประมง/ปศุสัตว์/เกษตรผสมผสาน)	50 %		5. รายงานความก้าวหน้า	10 %		รวม	100 %	
กิจกรรม	ร้อยละความสำเร็จ	วันที่ดำเนินงานแล้วเสร็จ																					
1. สำรวจพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N) โดยใช้แผนที่ Agri-Map	20 %																						
2. ถ่ายทอดแผนสู่จังหวัด	10 %																						
3. ประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนรายจังหวัด	10 %																						
4. ดำเนินการปรับเปลี่ยนการผลิต (พืช/ประมง/ปศุสัตว์/เกษตรผสมผสาน)	50 %																						
5. รายงานความก้าวหน้า	10 %																						
รวม	100 %																						

แปลงที่ 2 พิกัด UTM Zone ☐ 47 ☐ 48 N.....E.....

พื้นที่ก่อนการปรับเปลี่ยน (สินค้าเดิม)

☐ ข้าว พื้นที่.....ไร่	☐ สับปะรด พื้นที่.....ไร่	☐ ลำไย พื้นที่.....ไร่
☐ อ้อย พื้นที่.....ไร่	☐ ยางพารา พื้นที่.....ไร่	☐ ไม้ผล (ทุเรียน เงาะ มังคุด) พื้นที่.....ไร่
☐ มันสำปะหลัง พื้นที่.....ไร่	☐ ปาล์มน้ำมัน พื้นที่.....ไร่	☐ กาแฟ พื้นที่.....ไร่
☐ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พื้นที่.....ไร่	☐ มะพร้าว พื้นที่.....ไร่	☐ อื่นๆ (ระบุ)..... พื้นที่.....ไร่

พื้นที่หลังการปรับเปลี่ยน (สินค้าใหม่)

☐ พืช (ระบุชนิด).....พื้นที่.....ไร่

☐ ประมง พื้นที่.....ไร่

☐ ปศุสัตว์ ☐ พืชอาหารสัตว์ (ระบุชนิด).....พื้นที่.....ไร่

☐ โคเนื้อ จำนวน.....ตัว	☐ แพะ จำนวน.....ตัว	☐ ไก่เนื้อ จำนวน.....ตัว
☐ กระบือ จำนวน.....ตัว	☐ อื่นๆ จำนวน.....ตัว	

☐ เกษตรผสมผสาน พื้นที่.....ไร่ สินค้าหลัก คือ

ผลการดำเนินงานการปรับเปลี่ยนการผลิต

กิจกรรม	ร้อยละความสำเร็จ	วันที่ดำเนินงานแล้วเสร็จ
1. สำรวจพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3, N) โดยใช้แผนที่ Agri-Map	20 %	
2. ถ่ายทอดแผนสู่จังหวัด	10 %	
3. ประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามแผนรายจังหวัด	10 %	
4. ดำเนินการปรับเปลี่ยนการผลิต (พืช/ประมง/ปศุสัตว์/เกษตรผสมผสาน)	50 %	
5. รายงานความก้าวหน้า	10 %	
รวม	100 %	

หมายเหตุ: * -ให้ระบุรายละเอียดของแปลงที่ดินของเกษตรกรและควรระบุพิกัดให้ใกล้เคียงบริเวณกลางแปลงมากที่สุด ถ้าเกษตรกรมีกิจกรรมปรับเปลี่ยนมากกว่าหนึ่งกิจกรรมให้ระบุพิกัดบริเวณกลางของแปลงที่มีการปรับเปลี่ยนทุกแปลง

- เกษตรกรแต่ละรายอาจมีแปลงที่ดินปรับเปลี่ยนได้มากกว่าหนึ่งแปลง

4.2 การรายงานผล

- แบบฟอร์ม Zoning 02 แบบรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูลรายแปลง)

Zoning 02

(ข้อมูลรายแปลง)

แบบรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ.....

โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

จังหวัด.....

ลำดับที่	พิกัดแปลง(UTM)			กิจกรรมปรับเปลี่ยน			หน่วยแปลง สำคัญ ใน ที่ดิน	เกษตรกรรม		เลขบัตร ประชาชน	ที่อยู่ (ปัจจุบัน)					หน่วยงานรับผิดชอบ
	Zone	X	Y	เดิม	ใหม่	พื้นที่ (ไร่)		ชื่อ	นามสกุล		หมู่	บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																

ผู้รายงานผล ตำแหน่ง
โทร Email :

- แบบฟอร์ม Zoning 03 แบบรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (รายปักษ์)

Zoning 03

รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ

โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) จังหวัด

ประจำเดือน.....ข้อมูล ณ วันที่ พ.ศ.

☐ จวดที่ 1 วันที่ 1-15 ☐ จวดที่ 2 วันที่ 16-30

ลำดับที่	การเปลี่ยนแปลงกิจกรรม	กิจกรรม	เป้าหมาย		ผลการดำเนินงาน				หน่วยงาน รับผิดชอบ
			พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	ผล		ร้อยละ		
					พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)			
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
		รวม							

ปัญหาและอุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

หมายเหตุ: ส่งสรุปรายงานทุกวันที่ 15 และ 30 ของเดือนให้ฝ่ายเลขานุการโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)
(Email: zoningbyagrimap60@gmail.com)

ผู้รายงานผล.....
ตำแหน่ง.....
เบอร์โทร.....

